

می خواهند نتیجه مطالعات خود را حس کنند

♦ آیا کارفرمایان از این حرکت عظیم استقبال می کنند؟ یا دوست دارند کارگزارانشان هنگام کار به کتاب های خواننده و نخواننده بیندیشند؟
اصلاً از کجا معلوم کارگری که تا این حد اهل مطالعه است در فریادی بسیار نزدیک خودسکان کشتی را در دست نگیرد؟

۴ کتاب، صنعت و کارگر

مسجد جامعی مسئولان هفته کتاب را به کاربرد نوآوری فرا خواند

جلسه ستاد هفته کتاب شب گذشته در دفتر وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد. در این جلسه که محمدعلی شماعی معارن امور فرهنگی، حسین رضایی مدیر ستاد هفته کتاب، محمد زنجیری مدیرعامل خانه کتاب و دیگر نمایندگان روزنامه ها و نهادها و مراکز همکار در ستاد هفته حضور داشتند، ابتدا حسین رضایی گزارشی از فعالیت های انجام شده را به اطلاع وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رساند.

خاطر جمع شدن از متن

گفت و گو با دکتر کاووس حسن لی
مدیر علمی پژوهشی مرکز حافظ شناسی
♦ می دانید مرکز حافظ شناسی
کجاست و چه می کند؟

بای حرف های ابوالقاسم فقیری
جست و جوگر
په جامانده ان دورها و دیرها
بنیاد فارس شناسی

یک پرسش - سه پاسخ
دکتر کاووس صفوی:
این درد بی درمان!
♦ به همراه پاسخ های اسدالله امرایی
و محمد رضا نجفی

۱۴

**درخواست اتحادیه ناشران
برای تدوین آیین نامه
طرح نمایشگاههای
کتاب مدارس**

۱۵

**کتابی و یادی
و نامی**
گزارش مراسم خانه هنرمندان
♦ به یاد علی حامی

۱۵

چگونه یک باشگاه کتاب را اداره کنیم

♦ نکته: چگونه می توان یک باشگاه کتاب راه اندازی کرد یا به آن ملحق شد؟ محبوبیت گروه های کتابخوانی، به عنوان مکان های برای ملاقات، تفکر و شاد بودن رو به افزایش است. هیچ کس مطمئن نیست که در دنیا چند گروه کتابخوانی یا باشگاه کتاب (که اساساً یکی هستند) وجود دارد، ولی می توان گفت که آنها در کانه ها، کلوب ها، کتابخانه ها و خانه های شخصی انگلیس سرعت رشد می کنند.

۶

**ادبیات کارگری
یک ژانر ادبی است**
گفت و گو با دکتر فریبرز رئیس دانا

۱۳

برای وقت شما ارزش قائلم

- ♦ نخستین فروشگاه و نمایشگاه تخصصی کتابهای مرجع
- ♦ فراهم آوری منابع روزآمد و کارا در حوزه های مختلف دانش
- ارسال فهرستهای انوری از کتابهای مرجع و منابع مهم فرهنگ و تمدن جهت تجهیز و تکمیل کتابخانه های دانشگاهی، تخصصی و عمومی
- تجربه چند ساله ای که با تأیید و رضایت کتابداران و مصورعسازان همراه بوده، به ما اطمینان می دهد تا خود را کارگزاری سریع و منطقی و در خدمت کتابخانه ها بدانیم

تهران: خیابان فلسطین، پلازنا از میدان فلسطین، شماره ۲۸ - تلفن و فاکس: ۸۹۶۴۴۸۸ - ۸۹۶۴۴۸۹ - پستخونه ها ۸۰۰۶

کتابخانه‌های ایران (بزرگ‌نمایی)

مراسم افتتاح نمایشگاه کتاب‌های منتشر شده دریاژه امام خمینی اروما و انقلاب اسلامی و نمایشگاه عکس و آثار مؤلفان و مترجمان

کارگاه آموزشی آشنایی با کتابخانه های دیجیتال، کتاب و مجلات الکترونیکی (ویژه ناشران، کتابداران و کتابخوانان)

شنبه ۸۹/۸/۸ کتاب و دانشجو
انتخاب دهمین دوره کتاب سال دانشجویی کارگاه آموزشی مهارت‌ها و امکانات جست‌وجو در وب (ویژه کتابداران و کتابخوانان حرفه‌ای)

چهارشنبه ۸۹/۸/۹ کتابداران، اطلاع‌رسانی
مراسم تجلیل از کتابداران نمونه و خادمان فرهنگ و... سومین نشست تخصصی بانک‌های اطلاعاتی کتاب کشور تقدیر از خادمان نشر

میزگرد بررسی وضعیت کتابهای انقلاب اسلامی در ایران و جهان

پنجشنبه ۸۹/۸/۱۰ کتاب‌خامان نشر و حامیان نسخ خطی
مراسم بزرگداشت حامیان نسخ خطی مراسم اعلام از کتاب‌های تشریفی بیستمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران

جمعه ۸۹/۸/۱۱ کتاب و ویدیو و ندگان

برنامه ویژه ویژه روز کتاب و ویدیو آوردندگان روز چهارشنبه ۸۹/۸/۲۰ از ساعت ۸ تا ۲۰ برگزار می‌شود.

شنبه ۸۹/۸/۲۲ کتاب ایران در جهان

پنجمین همایش نوبسمه بین‌المللی نشر ایران

برگزاری ۵ کارگاه آموزشی، ادبیات، هنر و ایرانگردی،

کودک و نوجوان، دین و ترجمه

همایش فرصت‌ها و چشم‌اندازهای حضور در بازارهای

جهانی کتاب؛ در حوزه کودک و نوجوان

روزانه‌ها

شنبه ۸۹/۸/۵ کتاب و دانش آموز

مراسم آغاز تجویز ۵ هزار دبیرستان در سطح کشور

کارگاه آموزشی اطلاع‌رسانی کتاب (ویژه ناشران)

میزگرد کارگاه آموزشی بزرگ‌نمایی ناشران جهان در طراحی سایت‌های وب (ویژه ناشران)

یکشنبه ۸۹/۸/۶ کتاب صنعت و کارگر

مراسم ویژه روز کتاب، صنعت و کارگر با حضور تعدادی از کارفرمایان و مدیران صنایع

مراسم تجلیل از خادمان حوزه نشر استان قم
کارگاه آموزشی نشر اینترنتی و ارزش‌های افزوده (ویژه ناشران)

سمینار «تأثیر فناوری اطلاعاتی در فرایند نشر و خدمات کتابخانه‌ای»

دوشنبه ۸۹/۸/۷ کتاب، امام و انقلاب اسلامی
بزرگداشت و تجلیل از مؤلفان، مترجمان، پیشکسوتان و ناشران برگزیده کتاب دربارۀ امام خمینی و انقلاب اسلامی

مراسم افتتاح نمایشگاه کتاب‌های منتشر شده دریاژه امام خمینی اروما و انقلاب اسلامی و نمایشگاه عکس و آثار مؤلفان و مترجمان

کارگاه آموزشی آشنایی با کتابخانه های دیجیتال، کتاب و مجلات الکترونیکی (ویژه ناشران، کتابداران و کتابخوانان)

سه شنبه ۸۹/۸/۸ کتاب و دانشجو
انتخاب دهمین دوره کتاب سال دانشجویی کارگاه آموزشی مهارت‌ها و امکانات جست‌وجو در وب (ویژه کتابداران و کتابخوانان حرفه‌ای)

چهارشنبه ۸۹/۸/۹ کتابداران، اطلاع‌رسانی
مراسم تجلیل از کتابداران نمونه و خادمان فرهنگ و... سومین نشست تخصصی بانک‌های اطلاعاتی کتاب کشور تقدیر از خادمان نشر

میزگرد بررسی وضعیت کتابهای انقلاب اسلامی در ایران و جهان

پنجشنبه ۸۹/۸/۱۰ کتاب‌خامان نشر و حامیان نسخ خطی
مراسم بزرگداشت حامیان نسخ خطی مراسم اعلام از کتاب‌های تشریفی بیستمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران

جمعه ۸۹/۸/۱۱ کتاب و ویدیو و ندگان

برنامه ویژه ویژه روز کتاب و ویدیو آوردندگان روز چهارشنبه ۸۹/۸/۲۰ از ساعت ۸ تا ۲۰ برگزار می‌شود.

شنبه ۸۹/۸/۲۲ کتاب ایران در جهان

پنجمین همایش نوبسمه بین‌المللی نشر ایران

برگزاری ۵ کارگاه آموزشی، ادبیات، هنر و ایرانگردی،

کودک و نوجوان، دین و ترجمه

همایش فرصت‌ها و چشم‌اندازهای حضور در بازارهای

جهانی کتاب؛ در حوزه کودک و نوجوان

ویژه

قیمت کاغذ تشیت شد

قیمت کاغذ برای سال ۱۳۸۲ کثیت شد، این نکته در نامه محمد شریعتمداری وزیر بازرگانی و دبیر ستاد بررسی کنترل قیمت‌ها به دکتر ستاری فر معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تصریح شده است. در بند سوم نامه مذکور چنین آمده است:

جناب آقای دکتر ستاری فر معاون محترم رئیس جمهور و رئیس ستاد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، سلام علیکم، ستاد بررسی و کنترل قیمت‌ها در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۸/۴ موضوع بررسی بهای تمام شده و نرخ فروش مینای محاسبه بارانه کاغذ تولیدی شرکت‌های صنایع چوب و کاغذ مازندران و صنایع کاغذ پارس برای سال ۱۳۸۲ را مطرح و تصمیماتی به شرح زیر اتخاذ نمود...

۳-مقرر گردید قیمت‌های فروش تشیتی کاغذ چاپ و تحریر و روزنامه ازادانی و تولید داخل در سال ۱۳۸۲ بدون افزایش قیمت همانند قیمت‌های مصوب سال گذشته باقی بماند.

مسجد جامعی مسئولان هفته کتاب را به کاربرد نوآوری فرا خواند

ادامه از صفحه ۱

سپس مسؤولان دیگر عضو ستاد برگزاری، گزارش حوزه فعالیت خود در هفته کتاب را ارائه دادند. در ادامه وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی ضمن تشکر از دست‌اندرکاران هفته کتاب و تلاش‌های صورت گرفته، گفت: «فعالیت‌های هفته کتاب شکل ثابتی به خود گرفته و بهتر است که ماهر سال نوآوری‌هایی در کار داشته باشیم به گونه‌ای که برای هر سال کار ویژه‌ای داشته باشیم.»

وی افزود: «این که برنامه‌ها استمرار داشته باشند لازم است و نتایج هم آن را نشان می‌دهد ولی نباید نوآوری را فراموش کنیم. در دین سال که مطرح کردن بحث‌ها و برنامه‌های جدید باجست‌وجو برای قالب نوین خیلی مهم است. البته در مورد خیلی از کارها که ارشاد متولی آن است من این نکته را قیلا هم یادآور شده‌ام.»

مسجدجامعی با اشاره به بررسی جامع و دقیق برنامه‌های گذشته تأکید کرد: «الزام است در طی سال‌های گذشته که هفته کتاب برگزار شده، همه طرح‌های اجرا شده و اجرا نشده بررسی شوند تا ایده‌ها و برنامه‌هایی به فراموشی سپرده نشوند. مثلا با هماهنگی خانه کارگر و وزارت کار و امور اجتماعی، قرار بود صندوق مشرکی تشکیل شود که کارهای فرهنگی و کتاب در آن قالب دنبال شود. ولی این کار انجام نشد. باید در مورد وزارت نیرو هم به همین شکل اینها باید بررسی و پیگیری شوند که چرا استمرار نداشت.»

وی افزود: «به عنوان مثال حوزه کارگری و کارمندی باید مشخص شود که متولی اش چیست؟ و چه نهاد یا سازمانی باید پیگیری کند؟»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با تأکید بر اینکه باید

حوزه‌های دیگری را هم برای فعال کنیم از جمله مساجد، گفت: «اما متولی این هستیم که همه از کتابخوان کنیم، البته که تعطف کانونی و مورد توجه اصلی آموزش و پرورش است ولی باید ارزیابی شود که چرا در حوزه‌هایی مثل کارگری که این همه برای تصویب راننداری صندوق فرهنگی آن تلاش شد پیگیری خاصی انجام نگرفت.»

مسجدجامعی در بخش دیگری از سخنانش از همه دست‌اندرکاران و اعضای ستاد هفته کتاب خواست که اطلاعات شفاهی درباره‌هایشان را در گذشته و حال مکتوب و تدوین کنند و در ادامه گفت: «حرف‌ها و پیشنهادهایی شفاهی باعث ایجاد زیرساخت‌هایی می‌شوند تا تدوین برنامه‌های گذشته نشان می‌دهد که حرکت را از کجا شروع کرده‌ایم و به کجا رسیدیم. بازار مرحله کنونی به بله‌الایوب صعود کنیم.» وی با تقدیر از تدوین گزارش ۱۰ ساله وزارت آموزش و پرورش دربارهٔ برگزاری نمایشگاه‌های کتاب در مدارس تأکید کرد: «این حرکت باید قاعده‌مند شود و تجربه‌ای است که باید بماند. آن زمان که ما می‌خواستیم در سال اول ۱۰۰۰

نمایشگاه در مدارس برگزار خیلی نامتفقد بودند. عملی نیست، ولی الان به ۲۵ هزار نمایشگاه رسیده‌ایم حتی فهرستی ۵۰۰ صفحه‌ای تهیه شده تا انتخاب کتاب توسط خود دانش آموزان و اولیای مدرسه صورت بگیرد، و الان به نقطه‌ای رسیده‌ایم که در ۶ استان کشور، ۲۰۰ دانش آموز مولف و صاحب کتاب شناسایی شده‌اند.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

دانشجویی به عنوان تجربه موفق دیگری یاد کرد و گفت: «برنامه کتاب سال دانشجویی هر سال پیشرفت داشته است و این نشان می‌دهد با شناسایی برنامه‌ریزی و تشویق می‌توان استفاده‌های باوقو موجود را باقمول کرد.»

دفاع از دستاوردهای انقلاب اسلامی دانست و تصریح کرد: «فایده‌های ۱۰ ساله برگزاری هفته کتاب، آن را اسندی برای دفاع از دستاوردهای انقلاب اسلامی دانست و تصریح کرد: «ما بدون گزارش ۱۰ ساله به خوبی می‌تواند دستاوردهای انقلاب اسلامی و نظام روز فرهنگ دفاع کرد، البته حتماً باید از تجربه‌های ناموفی هم یاد شود تا مسیر آن مجدداً طی نشود.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی همچنین به ضرورت ورود فرهنگ و هنر ایران به حوزه بین‌الملل اشاره کرد و گفت:

«اجزای‌ای نادریم تا برای قوام فرهنگ و هنرمان وارد حوزه بین‌المللی شویم بخصوص که حوزه‌های جدیدی هستند که ما هنوز به آنها پرداخته‌ایم از جمله «نشر آموزان ایرانی خارج از کشور یا کنفرهایی مل چین یا آن جمعیت زیادی»

وی افزود: «کتاب باید بسیار پیش از اینها وارد حوزه بین‌الملل شود بخصوص که زیرساخت‌های آن هم فراهم شده است و باید به فعلیت برسد.»

وی خواستار آن شد که برای این حوزه در هفته کتاب، طراحی کلان ارائه شود.

مسجدجامعی در بخش دیگری از سخنانش لازمه پرداختن به پژوهش‌های مربوط به کتاب را یادآور شد و گفت: «پژوهش‌های حوزه کتاب باید در این هفته و جایگاه ویژه‌ای قرار داشته باشد. در این مورد از همه پژوهشگران ناشران، شکل‌های مختلفی نشر و دیگر دست‌اندرکاران درخواست همکاری و حضور شود.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از فروش ۵ میلیون جلد کتاب «تلف کثیر» از روز در نمایشگاه‌های مدارس را نقطه عطف و کار بسیار بزرگی ارزیابی کرد و خطاب به دست‌اندرکاران گفت: «هر چند ممکن است برخی به این گونه حرکت‌های بزرگ بی‌توجهی یا کم‌توجهی کنند ولی مهم این است که کار بزرگ کنیم می‌شما به اعتدالی جامعه و پیشرفت فرهنگ کشور کمک می‌کنند.»

وی در پایان تظلم‌آلوداری کرد با مصوب نهایی قانون جدید اداره کتابخانه‌ها، معضلات و مسائل این بخش برطرف شود.

کتابخانه‌های مدارس با سلیقه دانش آموزان تجبیزی می‌شود

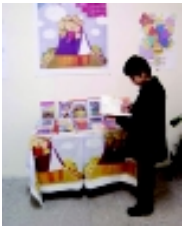
برای اولین بار در کشور، انتخاب کتاب برای کتابخانه‌های مدارس متوسطه توسط دانش آموزان صورت می‌گیرد.

منوچهر علیپور کارشناس کتاب وزارت آموزش و پرورش در گفت‌وگوی اختصاصی با خبرنگار کتاب هفته در تشریح این طرح گفت: «همزمان با برگزاری ۲۵ هزار نمایشگاه کتاب در مدارس کشور در ایام هفته کتاب امسال، طرح ابتکاری دیگری برای اولین بار و به منظور تجهیز کتابخانه‌های مدارس متوسطه با کمک دانش‌آموزان، معلمان، مدیران و کتابداران در دست اجراست.»

وی افزود: «در این طرح با توجه به فهرست توصیه‌ی کتاب‌های مناسب مدارس (مندرج در کتابی با عنوان «کتابنامه») که در اختیار مدارس قرار می‌گیرد، آنها می‌توانند کتاب‌های مناسب و مورد نیاز دانش‌آموزان را پس از شناسایی، اعلام کرده تا از طرف آموزش و پرورش تهیه و ارسال شود.»

کارشناس ارشد پژوهش، کتاب و امور کتابخوانی وزارت آموزش و پرورش که خود مسؤولیت تهیه کتابنامه را بر عهده دارد در این مورد نیز گفت: «کتابخانه‌های مدارس بی‌بر عهده، خود آنها خواهد بود.»

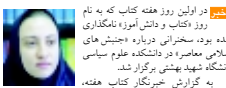
وی افزود: «کتابنامه در قالب ۵۰۰ صفحه حضور، ۲۰۰۰ عنوان کتاب ویژه مدارس متوسطه را معرفی می‌کند. وی در ادامه گفت: «تهیه کتاب حاصل تلاش ۳۰ نفر در عرض ۲۵ روز است.»

شماره ۱۵۳
شنبه ۱۶ آذر ۱۳۸۲
روزنامه **کتابخانه**
ویراستار: **منوچهر علیپور**

۲

خبر – نقد خبر

خبر در اولین روز هفته کتاب که به نام روز کتاب و دانش آموزه نامگذاری شده بود، سخنرانی دربارهٔ «جیش های اسلامی معاصر» در دانشگاه علوم سیاسی دانشگاه شهید بهشتی برگزار شد. به گزارش خبرنگار کتاب هفت، کیومرث امیری پژوهشگر ورثی مرکز مطالعات فرهنگی بین المللی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی ، به شرح جیش های اسلامی کشورهای پاکستان، فیلیپین، مالزی،سودان،اندونزی،لبنان و عربستان سعودی پرداخت و تأثیر انقلاب اسلامی ایران را در آنها بررسی کرد. وی جیش اول لبنان را جیش نوگرا در این کشور عنوان کرد و گفت: این جیش تنها به دنبال رسیدن به حکومت و قدرت نیست، بلکه نهایته کردن آموزه‌های شیعی برای آنها مهمتر است.

امیری با اشاره به «حزب پاس» در کشور مازنی که قدرت خود را در طول حکومت ماهاتیر محمد نشان داد، هدف آن حزب را برقراری حکومتی دینی مطلق با دینی جدید عنوان کرد. وی همچنین دربارهٔ حزب انوائ المسلمین اظهار کرد و گفت: انورسادات در مصر به حزب گرایش پیدا کرد؛ زیرا روابط انوائ المسلمین با او تیره شد و باعث شد آنها فعالیت های خود را در کشورهای دیگری مانند سوریه و سودان ادامه دهند. آنها همچنین در آلمان نیز دور هم جمع شدند و انوائ المسلمین جهانی را تشکیل دادند.

این پژوهشگر در ادامه به جیش های اسلامی کشورهای فیلیپین،اندونزی، الجزایر، تونس و ترکیه نیز اشاره کرد و با نام بردن از آنها ان عنوان جیش های اسلام اهل سنت، دربارهٔ انقلاب اسلامی ایران گفت: بعد از انقلاب ایران جیش های اسلامی دیگر کشورها با تکنیک مرعاهای کردند و به امام خمینی (ره) تبریک گفتند. این انقلاب باعث شد جیش های دیگر اسلامی نیز به هم نزدیک شده و پیش از این جیش شدن (Islamization) مطرح کنند.

این استاد دانشگاه تأثیر انقلاب اسلامی ایران را اساسی شدن نقش شیعه عنوان کرد و دربارهٔ پاکستان گفت: این انقلاب، شیعیان پاکستان را اساسی و مطالب قدرت کرد. وی در انتها حافظ نشان کرد و برای اسلام شناسی در دنیا آثار متعددی دربارهٔ لادشینه و مذهب اسلامی و اثرات آنها منتشر کرده‌اند و همین نشان می‌دهد که جیش اسلامی خواهی در دنیا حرکتی زنده است. بنابراین انقلاب اسلامی در روش شعله‌ها اهداف، آموزه‌ها و قوانین دیگر کشورها تأثیر گذاشته است.

نقد خبر میگرد انقلاب اسلامی و جیش های اسلامی معاصر، یکی از چهار برنامهای بود که از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای اولین روز یازدهمین دوره هفته کتاب -روز کتاب و دانش آموزه - در نظر گرفته شده بود.

اینکه میگرد انقلاب اسلامی و جیش های اسلامی معاصر چه ارتباطی می تواند به روز کتاب و دانش آموز داشته باشد، موضوع قابل توجهی است که می توان به آن پرداخت. ولی نکته دیگری که دربارهٔ این برنامه جایز توجه است، آنه بررسی مناسبت عنوان برنامه با یکی از روزهای هفته کتاب، بلکه بررسی جزئیات برنامه است.

در نسلی که از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تحت عنوان برنامه روزهای مختلف هفته کتاب به دست ما رسید، این برنامه به عنوان «روزگردی» از سوی مرکز بازنشاسی اسلام و ایران با سخنرانی دکتر محمد باقر حشمت زاده و کیومرث امیری معرفی شده بود. شما اگر عنوان این برنامه را بشنوید چه فکری می کنید؟ من می خواهم عنوان این برنامه را برای شما ترجمه کنم، ولی قبل از آن باید به توضیح اجزای برنامه بپردازم.

دکتر محمدباقر حشمت زاده استاد دانشگاه علوم سیاسی دانشگاه شهید بهشتی است که در دانشجویان سال سوم این دانشگاه «جیش های اسلامی معاصر» درس می دهد.

کیومرث امیری نیز پژوهشگر و محقق است که اطلاعات جامعی دربارهٔ جیش های کشورهای اسلامی دارد. کلاسی ۱۶ دانشگاه علوم سیاسی دانشگاه شهید بهشتی، کلاسی است که دکتر حشمت زاده هر شنبه از ساعت ۱۰ تا ۱۲ این جیش های اسلامی معاصر تدریس می کند. شرح کامل برنامه «میگرد انقلاب اسلامی و جیش های اسلامی معاصر» این است: در کلاس ۱۶ دانشگاه علوم سیاسی دانشگاه شهید بهشتی در روزی که باران همه نقاط تهران در منطقه ولیک نرگ شده است، استاد حشمت زاده یکی از جلسات درس کلاس جیش های اسلامی معاصر را به سخنرانی کیومرث امیری اختصاص داده است؛ جلسه ای که در پایان آن دکتر حشمت زاده قبل از توزیع شیرینی از امیری تشکر می کند و اطلاعات جامع او را دربارهٔ جیش های اسلامی معاصر می ساید؛ قضاوت با شما!

محمدعلی شاعی:

گسترش صنعت نشر، نیازمند نظام ارتباطی قوی است

یازدهمین دوره هفته کتاب با سخنرانی محمدعلی شاعی معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در کارگاه آموزشی اطلاع رسانی کتاب در خانه کتاب ایران آغاز شد.

محمدعلی شاعی، در ابتدای نشست با اشاره به نقش اساسی ارتباط بین اجزای مختلف صنعت نشر، در گسترش آن گفت: پویایی نشر زمانی تحقق می یابد که بین پدیدآورندگان، تولیدکنندگان، توزیع کنندگان و مصرف کنندگان کتاب، ارتباط برقرار شود. شاعی در بخش دیگری از سخنانش با تأکید بر گسترش صنعت نشر اظهار داشت: گسترش صنعت نشر نیازمند یک نظام ارتباطی قوی است و از آنجا که کتاب یکی از مهمترین محورهای توسعه است، اطلاع رسانی هم وسیله ای است که توسعه کتاب را تسهیل و تسریع می کند. معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اظهار امیدواری کرد که آغاز دهه دوم هفته کتاب شروع حرکتی باشد که در سال های آینده بازده بیشتر و نتایج مثبتی را در صنعت نشر مشاهده کنیم و این امر تحقق نمی یابد مگر در سایه یک ارتباط منظم بین عوامل مختلف نشر.

کارگاه طراحی صفحات وب برای ناشران تشکیل شد

در اولین روز هفته کتاب کارگاه آموزشی طراحی صفحات وب برای ناشران توسط دفتر مجامع و فعالیت های فرهنگی تشکیل شد. در این کارگاه آموزشی که ۸ ساعت به طول انجامید مسعود دهستانی مدیر برنامه نام به آموزش «طراحی صفحات وب برای ناشران» و «ویژگیهای ناشران جهان در طراحی وب» پرداخت.

برنامه های معاونت آموزش و پرورش نظری و مهارتی

توسعه و تجهیز کتابخانه های آموزشی در سطح مدارس ، برگزاری همایش های علمی تخصصی (منطقه ای -کشوری) درخصوص بررسی شیوه های توسعه فرهنگ مطالعه و کتابخوانی، فعالیت های پژوهشی و تحقیقی و برنامه های آهیی دانش آموزان، برگزاری دوره های آموزشی، ویژه کتابداران، کارشناسان فرهنگی استان ها و مناطق ، بازدیدهای علمی دانش آموزان از کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی و پژوهشی ، شناسایی و تجلیل و ادایش آموزان موفق مدارس کشور، چاپ کتاب کتاب ناقهرست توصیفی کتاب های مناسب دوره دبیرستان ،

در خانه کتاب برگزار شد

کارگاه آموزشی اطلاع رسانی کتاب

خانه کتاب در راستای هدف اطلاع رسانی حوزه کتاب و نشر، همزمان با نهمین دوره هفته کتاب در آبان ماه سال ۱۳۸۰ نخستین گردهمایی بررسی راهکارهای تکمیل دریافت اطلاعات کتاب های چاپ شده را با حضور مسؤولان اداره های فرهنگ و ارشاد اسلامی استان ها و نمایندگان شکل های صنفی نشر برگزار کرد. در این گردهمایی بر ضرورت آموزش معامیم اطلاع رسانی حوزه نشر به ناشران تأکید شد و خانه کتاب نیز از آن زمان به برپایی دوره های آموزشی برای ناشران اقدام کرده است. امسال هم در اولین روز از هفته کتاب کارگاه آموزشی اطلاع رسانی کتاب با حضور جمعی از ناشران در خانه کتاب برپا شد. در این کارگاه واریوش مطیلی، فوق لیسانس کتابداری و یاگریش اطلاع رسانی، مدرس کتابداری و مسؤول ISBN (شماره استاندارد بین المللی کتاب -شابک) در ایران در سه بخش «شابک ایران»؛ «کتابداری و فهرست نویسی» و «آشنایی با خانه کتاب

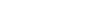
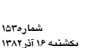
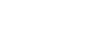
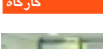
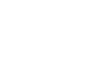
ایران»؛ «مطالری را پیرامون شابک، استفاده از شابک، مزایا و کاربردهای شابک، کتابداری و فهرست نویسی، تاریخچه فهرست نویسی ، اهداف فهرست نویسی ، تعریف فهرست نویسی پیش از انتشار، (قبیله) تاریخچه فهرست نویسی پیش از انتشار، تاریخچه فهرست نویسی پیش از انتشار در ایران، مسائل و مشکلات فهرست نویسی ناشی از عدم آگاهی از قواعد فهرست نویسی»؛ آشنایی با خانه کتاب ایران «محصولات و بانک های اطلاعاتی خانه کتاب بیان کرد.

دیدگاهها

در حاشیه برپایی کارگاه آموزشی اطلاع رسانی کتاب در خانه کتاب ایران، نظرات چند تن از دست اندرکاران نشر و کتاب را دربارهٔ آموزش ناشران جویا شدیم.

داریوش مطیلی:کارشناس ارشد کتابداری هر جا نیازی احساس شود

داریوش مطیلی دربارهٔ هدف برپایی کارگاه آموزشی در حوزه کتاب می گوید: چون خانه کتاب در حوزه اطلاع رسانی برای ناشران کاری کند، کارگاههای آموزشی را با هدف آموزش و آشنایی بیشتر ناشران برگزار می کند و در تلاش است ناخشن

شماره ۱۵۳ یکشنبه ۱۶ آذر ۱۳۸۲ **کتاب** ویژه هفته کتاب

قشری چون قشر کارگریش از تمامی اقشار جامعه ناپذیرند مطالعه هستند. این شکل ایده‌آل موضوع است. اما اینکه واقعیت‌های موجود تا چه اندازه با وضعیت مطلوب همخوانی دارد، مسأله‌ای قابل بررسی است. اگرچه با یک حساب سرالگشتی می‌توان به چنین نتیجه‌ای رسید که کارگران، کتابخوان ترین قشر جامعه هستند.

کارگران کتاب

امسال دومین باری است که به بهانه هفته کتاب سه مفهوم «کتاب»، «صنعت» و «کارگر» کنار هم قرار می‌گیرند. مفاهیمی که از هر سو و زاویه دید و هر شکلی از ترکیب، سرصفلی از ادبیته و چالش ذهنی رایش روی ما می‌گذارد و یکی از این سویه‌ها نیز، ترکیب «کارگران کتاب» است. مفهومی که به نظر می‌رسد مقدم‌تر از مفاهیم دیگر باشد. چراکه وقتی سخنی از مناسبت بین کارگر و کتاب است، پیش از هر چیزی باید فهمید که تا چه اندازه کارگران دست اندرکار این مقوله، خود اهل مطالعه و کتابند؟ چه مقدار شغل آنها در جامعه جدی گرفته می‌شود؟ تا چه اندازه از تسهیلات و حمایت‌های دولتی برخوردارند و نتیجه دانش و مجموعه توانمندی‌هایشان که به صورت کالایی به نام کتاب بروز پیدا می‌کند و چه مشکلاتی از مشکلات جامعه از مرتفع می‌سازد؟ این را هم از یاد نبریم که همیشه ساده‌ترین پرسش‌ها، دشوارترین آنها هستند.

در زبان شیرین فارسی به عده‌ای از کارگران کتاب، نویسنده می‌گویند. به عده‌ای دیگر ناشر و همین‌طور چاپ‌چی، توزیع کننده، فروشنده و… پرسش‌های زیادی هم در این بخش مطرح شده که هر کدام سوژه یک گزارش جداگانه است. اما ما به مدد صاحبزنان در جست‌وجوی پاسخ به مهمترین پرسش‌هاوهمین بود و آن اینکه شغل «کارگران کتاب» تا چه اندازه از سوی جامعه جدی گرفته می‌شود؟ آیا نوشتن به یک شغل تبدیل شده است یا شیر؟ در غیر این صورت چگونه می‌توان امیدوار بود که مشاغل دیگر، محصول چنین کاشته می‌ریخته‌ای را برداشت کنند؟

فیروز زونوزی نویسنده رمان «مخلوق» می‌گوید: «در جامعه ما نویسنده نسبت به حروفچین دیرتر به حقوق خود می‌رسد. یک چک شش‌ماهه بابت شمارگان اشک انگیز ۲هزار نسخه این است سرنوشته نوشتن در جامعه ما، باور کنید گاهی فکر می‌کنم درآمد کمتر از یک عمده‌افغانی است و البته به نسبت فالان هنرپیشه و خانمی که یک سال است وارد سینما شده، چیزی است در حد فاجعه، من حتی محاسبه کرده‌ام که حق تألیف تمام عرمم به اندازه یک قرارداد سینمایی با یک هنرپیشه آمانور هم نمی‌شود.»

از گفته فیروز زونوزی به چنین نتیجه‌ای می‌توان رسید که اگر کار در این حوزه را به یک هرم تشبیه کنیم و رأس آن را تولید ادبیته توسط نویسنده بدانیم، هر چه به قاعده این هرم نزدیک‌تر شویم، مثل یک طیف از نهای انزاعی خارج شده و با مسائل عینی تری روبه‌رو خواهیم بود که به همان

دوازدهم

محمد مظفر

گزارشی از وضعیت کتابخوانی کارگران و جامعه صنعتی

می خواهند نتیجه مطالعات خود را حس کنند

در فرهنگ عامه، کارگر کسی است که دروازی دریافت وجه از کسی یا کارخانه‌ای به کار پدای می‌پردازد، از نظر سطح سواد جزو پایینترین اقشار جامعه است و به‌ندرت کتاب می‌خواند. اما تعاریف دیگری هم از کارگر وجود دارد. در تعریف سازمانی و تشکیلاتی، کارگر به کسی اطلاق می‌شود که به لحاظ استخدامی جزو کارکنان ثابت وزارتخانه‌ای نیست و به تبع آن نمی‌تواند از بیمه خدمات درمانی بهره‌مند شود. بنابراین خارج از ساختار تشکیلاتی دولت و تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی قرار می‌گیرد. این تعریف که اندکی وسیع‌تر به نظر می‌رسد اقشاری چون روزنامه‌نگاران، ناشران، بسیاری از مهندسان، پزشکان و… را نیز شامل می‌شود.

در تعریف اول، کارگران کسانی هستند که به نحوی و بروز عینی تجربیات ذهنی خود و دیگران می‌پردازند و در تعریف دوم علاوه بر این مفهوم، می‌توان موجی از خرد ورزی را به وضوح در میان آنها مشاهده کرد. از مجموع دو تعریف فوق می‌توان به نتیجه سومی هم رسید و آن اینکه کارگران کشر فهمی از جامعه هستند که برای پیشبرد زندگی شخصی و اجتماعی خویش، بدون آنکه به شکلی مستقیم تحت حمایت دولت باشند، به تولید گسترده می‌پردازند. تولیدی که می‌تواند وسیع و وسیعی از خدمات تا ادبیته و… را در بر گیرد.

نسبت، هم افراد، شغل قابل قبول تری خواهند داشت و هم جامعه آنها را جدی‌تر خواهد گرفت. بنابراین یک حروفچین از امنیت شغلی بیشتری نسبت به یک نویسنده برخوردار خواهد بود. برآستی ناشر اینتا حد حق الزحمه چه کسی را پرداخت می‌کند، صحاف یا مترجم، حروفچین یا نویسنده؟ یک شغل تمام عیار، یعنی شغلی که برای افراد علاوه بر امنیت، درآمدزایی و… مزایای چون بیمه را هم به دنبال داشته باشد. این موضوعی که سال‌هاست برای پدیدآورندگان کتاب محل بحث و جدل شده است تا اینکه به تازگی دستورالعمل شرایط و برقراری تسهیلات توسط سازمان تأمین اجتماعی، صادر شد.

بر اساس این دستورالعمل و طبق آیین‌نامه‌ای که به امضای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رسیده است، پدیدآورنده کتاب، به کسی اطلاق می‌شود که حداقل دو کتاب برای اولین بار تألیف، ترجمه، گردآوری، تهیه و تنظیم، بازنویسی، تصحیح، نقد و بررسی و یا تحقیق کرده و بر اساس ضوابط آمده بهره‌مند می‌شوند.

محمد سترگ نیز یکی دیگر از پدای‌های صنعت چاپ ایران بود.وی در گفت‌وگویی با ماهنامه صنعت چاپ، آغاز به کار خود را چنین یادگرمی‌کند: «شرح که کار من برمی‌گردد به سال ۱۳۱۸ و زمانی که تنها ۱۳ سال داشتم. بعد از اتمام دوره دبستان به قسمت صحافی چاپخانه روزنامه اطلاعات رفتم که آن زمان به شرکت چاپ معروف بود. در آنجا تمام مراحل مختلف صحافی را یاد گرفتم و پس از ۱۵ سال حقوقم به ۹۰ تومان رسید.»

وی نقش مؤثری در تولید کتاب‌های درسی داشت. در آن سال‌هی که صحافی با دست انجام می‌شد او تلاش می‌کرد تا با ساماندهی صحیح کتاب‌های درسی، به موقع به دست دانش‌آموزان سراسر کشور برسد. وی در یکی از شب‌های پرکار صحافی، دچار حادثه شد و چهار انگشت دستش زیر تیغ برش رفت اما حتی پس از این رویداد تلخ، صحافی را رها نکرد تا اینکه در سال ۵۸ چاپخانه‌ای تأسیس کرد و به تربیت شاگردان پرداخت.

و اما فتح الله تاجبخش، استاد تشریحی، استاد تشریحی صنعت چاپ که پس از یک دوره بیماری سخت دیده از جهان فروست، وی طی سال‌های متمادی، قطعات مختلف ماشین آلات چاپ را که در شرایط جنگ، تهیه آنها برای چاپخانه‌ها دشوار بود، با نهایت دقت و کارایی می‌ساخت و حتی در روزهای آخر عمر، با وجود ناتوانی شدید جسمی از ارائه مشاوره برای حل مشکلات فنی امتناع نمی‌کرد.

کتاب و صنعت

اگرچه در سال‌های اخیر، بخش‌هایی از صنعت ایران رشد کرده اما متخصصان معتقدند این حوزه همچنان دچار چالش‌های بزرگ است که ریشه بسیاری از این موانع و مشکلات به مدیریت صنعتی برمی‌گردد. به عبارت دیگر اگرچه مشکلات به مدیریت صنعتی این حوزه، سالی که در تیرماهش، تیر، بلا، جان سه تن از پیشکسوتان این صنعت را گرفت، سید محسن یاباب‌وش که از عرضه مطوعات منی آمد، محمد سترگ (کاشانی) که از همان کودکی به عنوان صحافی فعالیت می‌کرد و سپس چاپخانه دار شد و فتح‌الله تاجبخش که تراشکار و صنعتکار نامی صنعت چاپ ایران بود.

سید محسن یاباب‌وش، متولد ۱۳۲۲، از ۱۵ سالگی به

انتشار کتاب، آن را چاپ و منتشر کرده و در بانک اطلاعاتی مؤسسه خانه کتاب، ثبت کرده باشد.

در این آیین‌نامه، پدیدآورنده مشمول «آن افرادی اعلام شده‌اند که فاقد هر گونه پوشش بیمه‌ای هستند، حداقل سه عنوان کتاب در سطح بزرگسالان و چهار عنوان کتاب در سطح کودکان و نوجوان تولید و منتشر کرده‌اند، حداقل ۱۸ سال تمام داشته و از انتشار آخرین اثر آن‌ان بیش از ۱۰سال تمام نگذشته است.

اما همان‌طور که عنوان شد، کارگران کتاب، تنها نویسندگان نیستند بلکه دربروسه تولید کتاب افرادی شماری حلقه‌های واسط را تشکیل می‌دهند که مردان صنعت چاپ، یکی از تأثیرگذارترین حلقه‌ها در این فرایند هستند. البته سال جاری چندان سال پررنگی برای آنها نبود، سالی که در تیرماهش، تیر، بلا، جان سه تن از پیشکسوتان این صنعت را گرفت، سید محسن یاباب‌وش که از عرضه مطوعات منی آمد، محمد سترگ (کاشانی) که از همان کودکی به عنوان صحافی فعالیت می‌کرد و سپس چاپخانه دار شد و فتح‌الله تاجبخش که تراشکار و صنعتکار نامی صنعت چاپ ایران بود.

سید محسن یاباب‌وش، متولد ۱۳۲۲، از ۱۵ سالگی به

شاید کارگران مختلف، بخصوص در بخش صنعت

خود اهل مطالعه

باشند. این را

مراجعات متعدد

برای دریافت

جزوه و کتاب از

رایبطان فرهنگی

وزارت کار در

کارخانه‌ها ثابت

می کند

کشور دنیا صورت گرفته که ۳۱ کشور در این پژوهش جود کشورهای توسعه یافته بوده‌اند و جایگزین آنکه بایدبالمقام اردن در این نمونه آماری،چهل و ششم گزارش شده است ومدیران صنعتی ایران همچنان که عنوان شد در کنار میران ویتنامی و مکزیکیی مقام ۶۷رابع دست آورده‌اند.

در گزارش موصوف آمده است: «با ۸ شاخص و ۱۲۲ متغیر، فضای صنعتی ایران مورد مطالعه قرار گرفته که نتایج این مطالعه نشان می‌دهد ایران در بین کشورهای در حال ظهور و توسعه یافته مقام آخر را دارد.»

اما این توضیحات چنه ارتباطی با کتاب و کتابخوانی می‌تواند داشته باشد؟

کارشناسان بخش صنعت سه عامل زیر، یعنی در نظر گرفتن اولویت‌های سیاسی،بافت سنتی تولید و ساختار فرسوده آن و نیز پایان بودن سطح علمی مدیران را علت‌های اصلی توسعه نیافتگی صنعتی عنوان می‌کنند.بررسی ساختار فرسوده صنعت و پرداختن به ملاحظات سیاسی در انتخاب مدیران، کار ما نیست.اما در مورد سطح علمی مدیران می‌توانیم بگوییم: ذات نایافته از هستی بخش‌آئی توانده که بود هستی بخش. شاید کار کارگران مختلف،خصوصی در بخش صنعت،بیش از مدیران خود اهل مطالعه باشند.این را امر اجابت متعدد برای دریافت جزوه و کتاب از اربابان فرهنگي وزارت کار در کارخانه هانت می‌کنند.اگرچه آمار دقیق از این موضوع در دست نیست اما حرکت کارخانه‌ها و امدادهای صنعتی برای داشتن کتابخانه‌های تخصصی،بیش از آنکه خواست مجموعه دولت باشند،حاجتی از نيازاست است که خود کارگران در این زمینه احساس می‌کنند.

مجددوری کارگر ایران خودرو می‌گوید:«امروز هیچ کس بی‌نیاز مطالعه نیست آن‌هم در شرایطی که برای تمامی مشاغل، مطالب به درد بخوری در مجلات تخصصی، روزنامه‌ها و کتاب‌ها وجود دارد.اما متأسفانه عوامل زیادی مانع کسب تجربه کارگران از طریق مطالعه هستند.»ساعات طولانی کار، نیازهای شدید مالی،گرانی کتاب،عدم آموزش کارگران و تومیسه از طرف مدیران و…همه و همه دست به دست هم می‌دهند تا مطالعه را در جامعه کارگری تبدیل به یک شادروزش کنند.باور کنید در برخی کارخانه‌ها و کارگاه‌ها اگر کارگری حرف از مطالعه بزند، مایه تیرخند دیگران را فرم کرده است.»

به هر حال آنچه که به چنین شرایطی منمن می‌زند،علوهربر شرایط کلی جامعه،عدم دقتی مدیران وی توجیه آنان نیست به فضایی‌ای برای پندانه کردن فرهنگ مطالعه را نیز به نمایش می‌گذارد.وقتی در کارخانه‌ای اصلی کتابی برای خواندن وجود ندارد،صد کتابخانه مطالعه به نومی لازم،مضحکه نیز تبدیل خواهد شد.

مدیریت کل فرهنگي وزارت کار و امور اجتماعی در طول فعالیت خود تاکنون ۱۰ عنوان کتاب و جزوه رایج چاپ رسانده که به نحوی تمامی آنها در خصوص فرهنگ کار و افزایش بهره‌وری بوده است.

تقی پوریان معاون مدیر کل فرهنگي این وزارتخانه در مورد تعداد کتابخانه‌های موجود در کارخانه‌ها و نحوه حمایت وزارت کار از فرهنگ مطالعه در بین کارگران می‌گوید:«می‌توانم بگویم در بین کارگران نسبت به مطالعه و کتابخوانی گرایش وجود دارد اما بیشتر مخاطبان خاص هستند. آنها به جزوه پیش از کتاب علاقه نشان می‌دهند و نیازهایشان توسط اربابان فرهنگي مانعکاس داده می‌شود.»

وین درباره طرح تجهیز کتابخانه‌های کارخانه‌ها می‌گوید: «این طرح صد سال پیش ارائه شده اما هیچ وقت صورت عملی به خود نگرفته برای اینکه ما نتوانستیم مسئولان را در مورد ضرورت این کار متقاعد کنیم. در حال حاضر ۳۸ کتابخانه در ادارات کار وجود دارد که کارگران با گرفتن معرفی نامه می‌توانند کتاب‌های مورد نیاز خود را از آنها اجابت بگیرند.

سال گذشته به سببست هفته کتاب و بناو چنه به اهمیت وجود کتاب در سید خاتواورهای کارگری،جلسات متعددی برگزار شد که در یکی از این جلسات با حضور اعضای شورای اجرایی،مقرشد،مدنلودی به نام ذخیره کالای فرهنگي و کتاب در کارخانجات تشکیل شد.مدیران عامل، هر هاه مبلغی را در آن ذخیره کردند و برای خرید کتاب بن هبات اجرایی ارائه کنند. در جلسه دیگری پس از آن تصمیم گرفته شد که این گروه به صورت یک NGO به نام مؤسسه فرهنگي آکار،صنعت و کتاب درآید و این NGO حمایت وزارتخانه‌های فرهنگ و ارشاداسلامی و کار و امور اجتماعی،سازمان تبلیغ اهل نهان،خانه صنعت و مدرن، کانون پرورشی کفتری کودکان و نوجوانان و ناشران برگزیده به فعالیت خود ادامه دهد که تا زمان نگارش این گزارش نتوانستیم اطلاعاتی در مورد چگونگی فعالیت و پرورنده یک ساله این سازمان

به دست یابوریم و همچنان امیدواریم که کوناهمی از سوی مایوده باشد.
امسال گذشته در همین جلسه مقرشدن غیر قابل فروش کتاب در میان خانواده‌های کارگران تقسیم شود که آقای کثیری مسؤول بخش کتاب،معاونت فرهنگي وزارت کار بر آن مهر تأیید می‌زند.عابین سالانه کتاب را از وزارت فرهنگ و ارشاداسلامی می‌گیریم و این کارگران دانشجو و فرزندان ممتازه کارگران تقسیم می‌کنیم.»

از آنجایی که بحث از کتاب و کارگران در جامعه ایران به تازگی دارای چارچوب شده و هنوز ساختار دولتی آن از سوی روشنگران و نظریه‌پردازان به چالش کشیده نشده‌است، خلاهای فراوانی در آن مشاهده می‌شود که حتی دروی کاغذ هم تا رسیدن به طرح‌های کامل و جامع راه نرفته بسیار است.اینکه گروههای سنتی و جنسیت‌های کارگران را به چه شکلی می‌توان حمایت کرد؟ چگونه می‌توان به فرهنگ‌سازی و مهمتر از آن به فطرسازی پرداخت؟ و دهها سؤال دیگر که پاسخ به هر کدام از آنها مستلزم مدت‌ها فعالیت،پژوهش و تحقیق گروههای حرفه‌ای است. آیا اصولاً نسبت بهسنگلکاران،برنامه‌ریزان،میربان و ناظران در این حوزه شکل گرفته و می‌توان امیدوار بود این مجموعه با خواستی عمیق،جامعه کارگری را از سوی کتاب و کتابخوانی،سوق دهد یا آنکه همه چیز در فاصله یک ساله هفته کتاب به فراموشی سپرده خواهد شد؟

البته با تمامی این حرف‌ها به یک چیز می‌توان امیدوست و آن اینست که مطرح شدن چنین موضوعی خود یک تحول است. یک تحول فکری که در سال‌های آتی به بار خواهدانگشت و حداقل این فرهنگ را ساکن خواهد کرد که کارگران یک جامعه می‌توانند

کتابخوانترین قشر آن جامعه باشند.

همین که پس از طرح این موضوع باخبر می‌شویم در استان محروم هرمزگان سابقه کتابخوانی ویژه کارگران برگزار شده است.بارقه ایمان دردل پرتوز می‌شود.سابقه‌ای که با حضور دو هزار کارگر تحت عنوان اندیشه بلاشگران در تاریخ سیزدهم آبان ماه برگزار شد و شرکت کنندگان به سؤالی در حوزه آموزش‌های دینی و تمدن غرب پاسخ داده‌اند.

چشنواره کتاب،صنعت و کار

یکی از اقدامات فرخنده وزارتخانه فرهنگ و ارشاد اسلامی «صنعت و معادن» و «کار و امر اجتماعی» که با همکاری مؤسسه انتشاراتی «گروه» می‌رود تا کاغذهای بلندی برای نهادهی کردن فرهنگ مطالعه میان کارگران بر دارد، بر گزار می‌نمایدگاه فرهنگي صنعتی در ایام جشنواره کتاب،صنعت و کارگ است که شرکت ناشران، کارخانجات، تشکلات دانشگاهی،

مجموعه‌های کارگری و حضور نمایندگان مجلس وسؤولان سه وزارتخانه مذکور، در آن پیوند کاملی از دو مقوله فرهنگ و صنعت را به نمایش می‌گذارد. حرکتی که می‌تواند سرآغاز یک جنبش خودجوش و تراکبیر برای یافتن حلقه‌های مفقوده میان کارگران،صنعت،کتاب و توسعه فرهنگي و اقتصادی باشد.

تجلیل از فرهنگي کتاب و کتابخوانی و تقدیرانی و اهدای تندیس‌های ویژه به کسانی که در امور فرهنگي صنعتی بخصوصی در حوزه نگارش کتاب گام‌های مفید و مؤثری برداشته‌اند نیز اهدای بین‌های رایگان کتاب و کالاهای فرهنگي از طرف سؤولان برگزار می‌شود.ملرآن کارخانجات و مجموعه‌های کارگری به کارگران و خانواده‌های آنان، از جمله برنامه‌های این روزاست که سید فریدالدین معینی مجری اولین جشنواره ملی کتاب،صنعت و کارگر در مردان آن اعتقاد دارد.
«این جشنواره در راستای ارتباط هر چه بیشتر صنایع با کتاب است و مایه دنبال ایجاد تجدید ارتباط صنعت و کتاب هستیم. این حرکت می‌تواند کتاب را در دست و خیارده‌های کارگران و صنعت‌گران کند.من اعتقاد دارم که جشنواره کتاب،صنعت و کارگر سرآغاز یک تحول عظیم در عرصه صنعت کشور است.» اما آیا کارفرمایان هم در این حرکت عظیم استقبال می‌کنند؟

روز کتاب،صنعت و کارگر.

تمامی کارفرمایان صنعت فرسوده و سنتی این درست دارند کارگیشان هنگام کاربه کتاب‌های خوانده و خواننده بیندیشند؟ اصلاً از کجا معلوم کارگری که تا این حد اهل مطالعه است در فریادی بسیار نزدیک، خود مسکان کشی را در دست بگیرد؟ کارفرمایی که از انتقال تمامی تجربیات دلدگ خویش به کارگران زیر دست هراس دارد، به طور قطع از مطالعه او دچار وحشت بزرگی خواهدشد.

بنا براین تمامی موانع کارگران برای برخورداری از فرهنگ کتابخوانی،گرانی نرخ مطالعه و ارجحیت کتاب بر کتاب نیست، بلکه مهم‌ترین مشکل،استمرار کاغذی یا ناگامه آنها توسط کساناست که نمی‌توانند کارگراایش از آنچه که هست بیندیشد. به خیال کارگرا نشان می‌دهد که خطم خواهدانگشت.عقل از آنکه شکوفایی ذهن کارگری یعنی شکوفایی صنعت،شکوفایی اقتصاد و شکوفایی رفاهی که همه آن از مهم می‌برند.

شاید داستان روشنگرگی صفت میل سزنان و انجمنیه صدر کشندگان میلان منزل و اداری مثال عبرت آموزی باشد، مجموعه‌های عظیم که روزی هزاران کارگر مستکار و هنرمند در آن مشغول فعالیت بودند اما سطح پایین سواد همین کارگران ناآشنایی آنها با تکنولوژی و فناوری روزآمده این حرفه، در عرصه‌های جهانی و از سوی دیگر انحصاری بودن تجارب گذشتگان و ترس از انتقال هنر و صنعت، در یک چشم به هم زدند چنان بلایی بر سر این حرفه در ایران آورد که صدانگهگان میل خودبه واردکننده تبدیل شدند،بیساری از کارگاههای کوچک و بزرگ به مرحله روشنگرگی و تعطیلی رسیدند و کارگران بیساری هم از ندمت کار محروم شدند.اما موده اصلی به چشم صاحبان کار و سرمایه رفت.

حالا تمامی کارشناسان معقل القبولند که تنها راه نجات این صنف آموزش است و بی‌س اما چه آموزش بالاتر از مطالعه.آیا به نظر شما بهترین نوده همان صاحبان کار و سرمایه ساعانی از وقت کاری را به مطالعه کارگران اختصاص می‌داند؛ حتی مطالعه داستان و رمان؟به نظر شما کارگری که رمان می‌خواندمی‌تواند کالای فاقد ارزش تولید کند؟

و حرف آخر

دیگر جهان،جهان محاسبات واقعی است و ذهن کسی را نمی‌توان با امیدهای دور و دراز آرام کرد. کارگر حق دارد به شکلی ملموس و بی‌نیجه مطالعه خود احساس کند و حتی ظرفیت از آن، حق دارد که بی‌سرمدان هزینه‌ای که برای مطالعه خویش می‌پردازد بچگونه می‌تواند، اقتصاد خانوادگی او را در آینده بهبود بخشد؟

آیا مامدرن‌نست‌های تخصصی برنامه‌ریزی‌هاو جشنواره‌های خود بر این موضوع تأکید کرده‌ام و با سرمایه کارگران گفته‌ام کتاب بخوان که آدم با فرهنگ باشی؟

در جهان امروز که اهل فرهنگ آن خودبه دنبال روزهای برای گذر به دنبال اقتصادند،چگونه می‌توان مردان کار،صنعت و اقتصاد را با شعارهای زین‌اهال فرهنگ کرد؟ آیا جز این است که باید برای او معادله‌ای اقتصادی و قابل فهم بچینیم؟

پس برای آنکه روز کتاب و کارگر، تصویر فرانس از کتابفروشی‌های خیابان کارگرا در ذهن ما نداعی کند، هر چه زودتر استیمن بالاترین و صمیمانه به کارگران بگوییم که اگر روزی یک ساعت کتاب بخوانند، پس از چه مدتی می‌توانند در آمد مایهانه خود را دو برابر کنند.

شماره ۱۵۳

مخایشه ۱۶ آذر ۱۳۸۲

کتاب،صنعت و کارگر

روزنامه صنعت

۵

۵

زنگ ویژه

مهاباد رشتیپاد

کتاب، صنعت و کارگر

گفت و گو با مهندس مختار قانون، رئیس سازمان صنایع و معادن استان تهران مشکل اقتصادی مجالی به کتاب نمی‌دهد

وقتی رأس ساعت ۱۳:۳۰ روز دوشنبه ۱۰ آذر برای مصاحبه در اتاق مهندس مختار قانون، رئیس سازمان صنایع و معادن استان تهران حاضر شدم، نمی‌دانستم که باید سریع خودم را به نمایان برسانم و در هوای بارانی و سرد آن روز موبوتورسواری را پیدا کنم و به دفتر کتاب هفته برگردم تا چند نسخه از نشریه کتاب هفته برای ایشان یادرم. جالب است که مهندس قانون که خود یکی از مسؤزلان روز «کتاب، صنعت و کارگر» است تاکنون نشریه «کتاب هفته» را ندیده و از انجام گفت‌وگویی که پس از بارها تماس به دست آمده، خودداری می‌کند تا اینکه چند نسخه از کتاب هفته عیسی و باران خوهره را ورق می‌زند. عاقبت هم این گفت‌وگو را تماس های مکرر تلفن نیز کارش آفتابان پیریمان می‌کند که سرانجام نیمه کاره رهاایش می‌کنم.

مختار قانون مولد ۱۳۳۱ در دشت ملاغان است. از لیسانس شیمی از دانشگاه تبریز، فوق لیسانس پروتئیمی از دانشگاه تبریس و فوق لیسانس مکتباتک از دانشگاه ساقدوره انگلیس است. مختار قانون اکنون ریاست سازمان صنایع و معادن استان تهران را بر عهده دارد.

رابطه موجود میان کتاب و جامعه صنعتی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ در اصل موضوع نمی‌تواند شک کرد، اما از لحاظ کمی و کیفی به گمان من در ضعیف ترین حد واقع شده است و این مسأله را ما در کل کشور و در تمامی سطوح داریم. آیا به جز دانشجویان و هیأت علمی دانشگاهها، کسانی دیگری هم هستند که اینقدر دغدغه کتابخوانی داشته باشند؟ ارتقای فرهنگی این بخش - کارگران - نیز جز از طریق مطالعه ممکن نیست. یعنی رسانه های دیداری و شنیداری قدرتی را که کتاب در انتقال فرهنگ دارد، ندارند.

خودتان در طول ششده روز چند ساعت مطالعه می‌کنید؟ تمام روز نامه‌ها را می‌خوانم اما اصولاً مطالعه من در شبانه روز بیشتر از سه ربع ساعت طول نمی‌کشد.

در حوزه مسؤلیت‌ها چه اقدامی برای ترویج این فرهنگ در میان جامعه کارگری انجام داده‌اید؟ تأثیر آرایه مثل من نمی‌تواند کوتاه مدت باشد. ما در حال حاضر در مجموعه کاری خود وقتی می‌خواهیم به همکارانمان هدیه‌ای بدهیم قطعاً از کتاب استفاده می‌کنیم و حتی در همایش‌هایمان نیز به همین ترتیب عمل می‌کنیم و قطعاً کتابی را هدیه می‌دهیم که در رابطه

ارتقای فرهنگی

کارگران

جز از طریق

مطالعه ممکن

نیست

مستقیم با کارگران باشد. اما نقش ما در توسعه این فرهنگ به سازماندهی نیاز دارد. در واقع این به همکاری اهالی این فن و ماموری می‌گردد. این بند باید سالها به‌هم‌راهِ هم‌درد شود. عهده‌تویر، منابع برای کتابخوان شدن فکر کارگر را چه می‌دانید؟ گمان می‌کنم عده‌ترین مانع مسائل اقتصادی است. وقتی جامعه کارگری مشکل اقتصادی داشته باشد، وقت آزادش را به جای مطالعه کتاب به حل این مشکل اختصاص می‌دهد.

حالا ممکن است در جامعه‌های دیگر کارگران مطالعه کتاب رفع خشکی کنند. اما این در جامعه ما اصلاً ممکن نیست. در واقع به گمان من بیشتر خانواده‌ها و فرزندان کارگران نیست به خود این اشخاص که از صبح تا غروب درگیر کارند بهتر هستند. سال گذشته طرحی بر همین مبنا تصویب شد، این طرح اکنون در چه مرحله‌ای است؟ سال گذشته همکاران ما به سبب‌ها بسیاری در این زمینه داشتیم، و حتی در برخی از واحدهای صنعتی ما نیز این اتفاق افتاد. مثلاً در شرکت های خودروسازی، اما مشخصاً امکان یکجوری این پروژه را داشتیم ولی امیادوم در مراسم اسامال گزارش های مثبت و قابل توجهی داشته باشید.

آیا آماری از تعداد کتابخانه های کارخانجات در دست دارید؟ من آمار دقیقی نمی‌توانم ارائه بدهم، تنها اینکه ما اکنون بیش از هجده هزار واحد صنعتی داریم که مجوزشان را از این مرکز دریافت کرده‌اند. به جرأت می‌توانم بگویم که همه اینها کتابخانه دارند. حالا ممکن است این کتابخانه را در بخش ترویج و توسعه آزمایش‌هایشان به کار گیرند، البته ممکن هم هست که کتاب های سیاسی - اجتماعی و ادبی هم در این کتابخانه‌ها موجود باشند.

نویسنده: پسر کارگر - ترجمه: رضا اسدی

ریشه ها

چگونه یک باشگاه کتاب را اداره کنیم

اعضا فرست می کنند، حتی مشاوران این کتاب ها را بخوانند. شاید هر جلسه بعد از ساعت هفدهم تا نهم این هیئت می‌فرستد به گروه یا برنامه‌ریزی کنید که جلسه ثان سه ساعت به درازا بکشد.

جلسه را چگونه اداره کنیم؟

طبق مقررات ارشد! ارتباط قوی که از دو سال پیش یکی از آنها کتابخوانی راه‌اندازی کرده است و گروهش فقط به کتاب مورد بحث می‌پردازد، می‌گوید: ما گروه روزگرم هستیم و معمولاً ۱۵ نفر می‌رویم، ولی ما مشاور می‌کنیم که اعضا فقط درباره کتاب حرف بزنند. حتی اگر کسی برود و بلا بگوید، اما حکم می‌کند که به او احترام بگذاریم و به سخنانش گوش دهیم.

گروه قلی که همگی زبان معلم، شش، خنده‌ها، کنداره، انگار و مرمی به‌زبان هستند در حدت هر جلسه ۱۵ مصروف شایعات می‌می‌کنیم، سه به کتاب مورد بحث می‌پردازند. قلی می‌گوید: وقتی که کتاب تمام شد، شایعه‌پراوری را از سر می‌گیریم؟ معمولاً اعضای باشگاه، کتاب به نوبت کتابی را جهت مطالعه معرفی می‌کنند. سپس وقتی که کتاب این ماه پیشنهاد شده، همه آنرا معرفی آن بروداز و بحث آنرا با بگوید. اگر بفرماند روزنامه‌ها اطلاعاتی به‌دست آورده می‌باشد درباره نویسنده، نیز قدری توضیح دهد. همان فرد می‌تواند هدایت بحث را بر عهده گیرد، به شرط آنکه از قبل پنج شش نکته آماده کرده باشد.

قلی می‌گوید: در جلسات گروه کتابخوانی باید وقت احساسات بسیار عزیز است، منتظر باشید.

درباره چه حرف بزنیم؟

نخست از آشنایی با کتاب بگویید، آیا آن را پسندیدید، پسندیدید یا بی‌علاقه هستید؟ چرا؟

بعد بگویید: آن کتاب درباره چیست و به کدام مضمون می‌پردازد؟ آیا شخصیت‌هایش برای شما واقعی هستند و آیا آنها برای خودی می‌کنند؟ آیا آن کتاب حسنه‌ای به یاد ماندنی داشته است؟ آیا کتاب پیام دارد؟ درباره نویسنده چه می‌فهمید؟ آیا کتاب شما را به یاد چیز دیگری می‌اندازد؟ آیا می‌خواهد از شما توضیح بدهد کتاب‌های بسیاری بخوانید، اگر کتاب برنده جایزه شده، آیا آنرا خوانده‌اید؟ آیا دوست دارید آن کتاب را پسندید، یا بیشتر به یاد دارید؟ آیا به آن علاقه داشتید؟ چرا؟ شخصیت‌هایش تا چه اندازه بر شما اثر گذاشتند؟ خود داستان خیلی سرگرم یا خیلی بدیهی بود؟ نویسنده‌اش زیاد بود یا کم؟

هم کس مطمئن نیست

که در دنیا چند گروه کتابخوانی یا باشگاه کتاب (که اساساً یکی هستند) وجود دارد، ولی می‌توان گفت که آنتن‌دار کافه‌ها، کلوب‌ها کتابخانه‌ها خواننده‌ها شخصی است

بسرعت زشدمی‌کنند

چگونه می‌توان یک باشگاه کتاب، راه‌اندازی کرد یا به آن ملحق شد؟ جمعیت گروه‌های کتابخوانی، به عنوان مکان‌هایی برای ملاقات، تفکر و شاد بودن رو به افزایش است. هیچ‌کس مطمئن نیست که در دنیا چند گروه کتابخوانی یا باشگاه کتاب (که اساساً یکی هستند) وجود دارد، ولی می‌توان گفت که آنها در کافه‌ها، کلوب‌ها، کتابخانه‌ها و خانه‌های شخصی انگلیس بسرعت رشد می‌کنند.

صندوق کتاب انگلیس، ۳۰۰ گروه کتابخوانی را به ثبت رسانده است، همچنین باشگاه واتر استونز نیز ۳۰ هزار گروه راهنمای راه‌اندازی گروه کتابخوانی ترویج کرده است.

باشگاه کتاب شش چهار رانده می‌می‌می که توسط جیمز نالی اداره می‌شود و درباره کتاب‌های برطرف‌کرد نظر سالیان‌گانه گرد می‌آورد، و دربره و فرمای وحشی نوشته چونگ جانگ بحث می‌کند، جمعیت فراوانی یافته است. همچنین صدها باشگاه کتاب در اینترنت وجود دارد و در او را تفریحی موفقی‌ترین باشگاه کتاب تلویزیونی دنیا اداره می‌کند. جیمز در هر ماه یک کتاب را به ۱۱ میلیون بیننده خود معرفی می‌کند، و مخاطبان نظرشان را در مورد کتاب مذکور به آدرس سایت اینترنتی‌اش می‌فرستد که از میان آنها چهار خواننده جهت ملاقات با نویسنده برگزیده می‌شوند.

درون فرج بینگادار یک باشگاه کتاب می‌گوید، باشگاه کتاب به ما فرصت می‌دهد، یادداشت‌ها، دیدار و مشاوران را با قدری بحث شورانگیز و اغلب به تحرک یخ‌دار کنیم.

چرا گروه کتابخوانی؟

کتابخوانی فعلایی افرادی است، ولی وقتی کتابی شما را به وجد آورده یا تحریک کرده، طبیعتاً است که بخواهید درباره‌اش با دیگران بحث کنید. گروه کتابخوانی چنین فرصتی را به شما می‌دهد. همچنین این گروه‌ها دارای اعضایی می‌کند که به آنچه می‌خوانید، نظریه‌پردازی می‌کنند، یا موضوعی را که بر شما اثر کرده، کتاب‌ها را دوست دارید و از تجربه می‌زنید؟ چنانچه منتقد نباشید، موقع خواندن کتاب، آن را زیاد تجزیه و تحلیل نمی‌کنید، اما منتقدان کتاب شیوه‌ای کاملاً متفاوت دارند. گروه کتابخوانی در فاصله بین آن دو دورگردد قرار دارد و جهت افزایش لذت شما از کتاب طراحی شده است.

همچنین برخی گروه‌های تخصصی کتابخوانی نیز هستند، مثلاً کتابفروشی «میانیت» در فرودگاه، در لندن، برای کتاب‌های پلیسی، یک گروه کتابخوانی منتظر دارد، سایر گروه‌ها نیز به موضوعاتی نظیر شعر، نویسندگان زن یا ادبیات داستانی مدرن آمریکا می‌پردازند.

شماره ۱۵۳
شنبه ۱۶ آذر ۱۳۸۲
کتاب هفته

روزت و تو

از آن روزها بگویند از قدیم چگونه با کتاب و قصه آشنا شدید و کار را در زمینه فرهنگ مردم چگونه ادامه دادید؟
پدرم معلم بود و خانه ما به خانه معلم‌ها معروف بود، از آنجا بود که با کتاب آشنا شدم. شوهر عمه‌ای داشتم که در خانه به او می‌گفتم «بابا، این بابا خودش سواد نداشت ولی کتاب داشت، یاد می‌آید اولین کتابی که خواندم «امیراسلان نامدار» بود، چاپ سنگی در هندوستان که هر شب قسمتی از آن را برای «بابا» می‌خواندم.

پدرم دوستی داشتم در بازار حاجی شیراز که کتابفروشی داشت البته به این شکل کتابفروشی منظم نبود، یاد می‌آید علاوه بر اینکه چند تنفسه کتاب داشت به مغازه‌اش هم کتاب‌ها بر روی هم ایستاده بود. همراهِ پدرم که به این کتابفروشی می‌رفتم با کتاب‌ها مشغول می‌شدم.

در دبیرستان با استاد پرویز خانی‌فهان همسنگری بودم. شاید برای اولین بار در شیراز روزنامه‌ای چاپ کردم، فکر می‌کنم سال ۱۳۳ یا ۱۳۳۵ بود. نام آن روزنامه «سفر اطاق» بود. سال‌ها گذشت و من بیشتر با ادبیات آشنا شدم. اولین قصه من «اجاق کوره» در مجله اطلاعات جوانان آن زمان چاپ شد. اما به‌صورت رسمی کارم را با زنده‌یاد احمد شاملو در سال ۱۳۳۹ از (کتاب کوجه) شروع کردم که از فارس برای اولین بار برای احمد مطلب فرستادم. بعد کتاب کوجه از کتاب هفته سر درآورد. نزدیک به ۲۰ سال در رادیو شیراز برنامه می‌نوشتم و اجرا می‌کردم و البته هنوز هم رادیوهای فارس زبان از کشورهای خارجی مثل فرانسه، تاجیکستان و BBC) هم تقاسم می‌گیرند.

از ادبیات معاصر و انقلاب این فرصه در فارس چه کسانی را می‌شناسید؟

همیشه ادبیات معاصر در فارس به شکلی پیش قدم بوده است. اگر به مطبوعات آوانگارد تهران نگاه کنید، اسم تعداد زیادی از بر و چچه‌های فارس می‌بینید که همیشه به شکلی خاص از مطبوعات کشور حمایت می‌کنند. اما در فارس هم در زمینه ادبیات، شعر، داستان و هم پژوهش‌هایی در ارتباط با فرهنگ مردم افرادی را داریم که آوازه و شهرشان از ایران فراتر رفته و در همه جای دنیا مطرح هستند. مثلاً در زمینه ادبیات داستانی

ماختم دانشور را داریم. آقای شهریار مندنی‌پور، ایوب‌زاد خسروی و امین قنبری را داریم.

در زمینه شعر منصور اوجی، پرویز خانی‌فهان، شاپور سپهراند و اخیراً ارج زین‌تست که خیلی جوان است و رباعی می‌گوید. در زمینه فرهنگ مردم آقای صادق همایونی را داریم که در ارتباط با عوچه کالی می‌کنند. مرحوم انجیری را داریم که برگردن فرهنگ مردم ایران حق بزرگی دارد. آقای احمد وکیلان که سردبیر مجله فرهنگ مردم، اهل فارس هستند. همچنین آقای محمد بهمن‌بیکگی که عرف و عادات در عشایر فارس را نوشته‌اند.

شما در ارتباط با آداب و رسوم و فرهنگ مردم فارس کتاب‌ها و تحقیقات زیادی دارید، منابع اینها چیست؟

مقداری از منابع اولیه من مردم کوجه و بازار بودند. من به مدت ۲۰ سال در رادیو شیراز برنامه‌ای اجرا می‌کردم در مورد فرهنگ عامیانه مردم که البته اسامی مختلفی داشت مثل: افسانه‌ها و ترانه‌ها، ترانه‌های عامیانه و فرهنگ مردم. در این مدت من با عده‌ای از شهرستانی‌ها آشنا شدم که مرتب بر ایام مطلب می‌فرستادند. علاوه بر این خودم به عنوان یک جست‌وجوگر، آرام و قرار نداشتم. در ممسنی، مرودشت و سررستان که دبیر بودم هم دانش آموزانم به من کمک می‌کردند و علاوه هر جا که جایی پای فرهنگ مردم باشد.

پشت‌پا پیچان

بنیانگذار کتابخانه احمدی شانزده‌ان محمد کریم احمدی معروف به آفریایی آقا آداس‌ها و مغلب به تاج افشار بود. وی در سال ۱۲۹۰ ق. در شهر اردبیل دیده به جهان گشود. آقا آداس پس از چندبار رفت و آمد به شیراز بلاخره از سال ۱۳۱۶ ق. برای همیشه در این شهر اقامت گزید.

در آن روزها تنها مدرسه دولتی در شیراز مدرسه شاعیه بود. اداره معارف وقت هم در بخشی از عمارات فونانی آن قرار داشت اما مأمورانه در برابر آن همه شوق و علاقه‌مندی، معلمان و دانش‌آموزان از اساسی‌ترین نیاز یعنی کتاب می‌تسبب بودند. این نیاز از یک سو و طبیعه احمدی از سوی دیگر پیچیده شد که مرحوم آداس با نقل خود را خدمت به طالبان دانش گفرا داد. از این رو در رفیق قصه ساخته بود که از چپ و راست خود می‌آویخت. کتاب‌ها را در آن می‌گذاشت و با خود حمل می‌کرد و به مدرسه شاعیه و سایر مراکز علمی می‌برد. مرحوم میرزای رحمت رئیس اداره معارف آن روز گزار تحت تأثیر عمارات او قرار گرفت و به دستور او و یابپردی مرحوم امین خاتان - رئیس مدرسه شاعیه - در سال ۱۳۲۰ ق. در محل مدرسه در اختیار آقا آداس قرار گرفت و او با سرمایه شخصی کتاب‌های مرودشت را از بیروت و دیگر نقاطی که میسر بود فراهم می‌آورد و در اختیار او قرار می‌داد.

پس از چندی کتابخانه احمدی به دکانی در بازار مشیر منتقل

گزارش‌ها و گفت‌وگوها،
مجتبی زارعیان جهرمی

جست‌وجوگر

پای حرف‌های ابوالقاسم فقیری

ابوالقاسم فقیری در سال ۱۳۱۶ در محله لب آب شیراز در یک خاتراهِ فرهنگی چشم به جهان گشود. تحصیلات ابتدایی، متوسطه و دانشگاهی را در شیراز گذراند. فقیری کار دولتی را از آموزگاری دبستان‌های ممسنی در سال ۱۳۳۶ شروع کرد، بعدها به عنوان دبیر به مرودشت و سررستان رفت سپس از آموزش و پرورش به اداره کل فرهنگ و هنر فارس منتقل شد. آخرین پست او در این اداره، مدیر کل فرهنگ فارس بود تا اینکه در سال ۱۳۵۸ بازنشسته شد. فقیری کار فرهنگ مردم را در سال ۱۳۲۹ با کتاب کوجه احمد شاملو شروع کرد و بعدها با زنده‌یاد استاد ابوالقاسم انجوری شیرازی آشنا شد. وی مدت سیست سال برنامه فرهنگ مردم رادیو شیراز را می‌نوشته و اجرا می‌کرد.

شیراز

حضور دارم و شروع می‌کنم به نوشتن. علاوه بر اینها عده‌ای هم در چند سال گذشته از شهرستان‌ها به ما پیوستند و راه را ادامه دادند.

مثلاً از مرحوم آقای ابرج قزلی، از ننی‌ریز آقای محمدعلی پیشاتنگ، از امطنهان آقای آلا ابراهیم، از ممسنی آقای دکتر محمدی، از کارون آقای محمدعلی مغلوبی و از اقلید آقای دکتر خیرالدینش.

جایگاه تحقیق در ارتباط با فرهنگ مردم را در کشور چگونه ارزیابی می‌کنید؟ پژوهش در فرهنگ عامیانه چه ضرورتی دارد؟
حفظ فرهنگ ملی ما ضرورت مهم این کار است و این پژوهش‌ها منحصراً به مأمیست. پژوهش‌های اروپایی سال‌هاست که این کارها را انجام داده‌اند. فرهنگ‌ها را جمع‌آوری کرده‌اند و بنیاد ادبیات مردم دارند. هر مردمی دارای نوع ادبیاتند. علمه است و شامل ترانه‌ها، لالایی‌ها، واکوژنک‌ها، مراسم، بازی‌های محلی، چسبیدن‌ها، حقیقات و باورهایست. زندگی مدرن ماشینی امروز دارد اینها را زین می‌برد. این فرهنگ باید حفظ شود. البته جبر زمان باعث می‌شود بسیاری از اینها از بین برود. وقتی این فرهنگ‌ها را حفظ کنیم، هویت فرهنگی و ایرانی خودمان را حفظ کرده‌ایم.

کنایشناسی ابوالقاسم فقیری

ادبیات داستانی اجاق کوره، خانه خانگی خودمان، دیور، با خودم در راه رابونی، آهو یوچه خواب من، فرهنگ مردم، ترانه‌های محلی، بازی‌های محلی فارس، قصه‌های مردم فارس، گوشه‌هایی از فرهنگ مردم فارس، کتاب‌های زیز چاپ، سیری در ترانه‌های محلی با تکیه بر ترانه‌های فارس، آداب و رسوم نوروزی در فارس، کتاب‌های آماده چاپ، قصه‌های مردم فارس (جلد دوم)، فرهنگ ولایت عربسی در گوشه و کنار فارس، حکایاتی از ساکنین کوجه ایام هفت، من، ننه، پیرزن و عمو روزوز (مجموعه داستان برای نوجوانان)، بازگشت به خانه (مجموعه داستان،

فارس در تاریخ ۱۳۵۹۱۲ یک قطعه مدال درجه اول علمی به وی اعطا کرد. آقا آداس اول مردنامهٔ ۱۳۳۳ چشم از جهان فروست و خاک سپرده شد.

پس از آن مرحوم استاد علی‌اکبر تهریزی زاده که از خوششان آن

مرحوم بودند از روزگار نوجوانی به تکیه کتاب دوسنی و عشق به مطالعه در کنار آقا آداس بودند مدیریت کتابخانه احمدی را

عهده‌دار شدند.

از سال ۱۳۳۱ که کانون دانش‌پارس به همت گروهی از فضلا مثل مرحوم محمد حسین اخترا، علی‌اکبر بقیری، محمدرضا حقیقی، صدرالدین محلاهی، دکتر محمدتقی میر، دکتر عبدالوهاب نورانی وصال و فریدون قزلی برپا شد، کتابخانه احمدی با زوی انتشاراتی آن بود. اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی فارس در دی‌ماه

۱۳۷۲ به پاس خدمات استاد نوری زاده لوح تقدیری به ایشان اعطا کرد. انتشارات کتابخانه احمدی تاکنون ۴۴ عنوان کتاب منتشر کرده

است. اسناد نوری زاده در تاریخ ۷۸۷۱ چشم از جهان فرو بست و ایگک پرسنلی کتابخانه احمدی، به عهده همسرزاده ایشان، مهتدیست سید محمود فهلیانی است. هم‌اکنون این کتابفروشی با کمکخانه در خیابان کریم خان، خیابان طالقانی، رده‌روی مرز پارس واقع شده است.

شماره ۱۵۳۳
بخشیه ۱۶ آذر ۱۳۸۲
کتابخانه
روزگرمه کتاب

مستوردهای این مرکز تاکنون چه بوده؟ به طور خلاصه بفرمایید. تا الان ما تصویر حدود ۲۰۰۰ مقاله را گردآوری و فهرست‌نویسی کرده‌ایم که روزانه در اختیار حافظ پژوهان

مقالات) هفت اورنگ، شیراز ۱۳۸۰، سخن اول، هفت اورنگ، شیراز (در دست چاپ)، سخن شیرین پاریسی، سمت، تهران، ۱۳۸۱، شیرین تر از قند، اهل قلم، تهران، ۱۳۸۱، نغف، روزگار، اهل قلم، تهران، ۱۳۸۲، امان و عدل (تصحیح مشترک با آقای رضایی)، روزگار، تهران، ۱۳۸۲، رنگ از رخ تمام قلم‌ها پریده است (شعر)، روزگار، تهران، ۱۳۸۲.

غیر از اینها چند طرح پژوهشی مهم در حال انجام است که یکی از این کارها راه‌اندازی موهومی حافظ پژوهی است. آنچه که در مورد حافظ نوشته شده به صورت ریز موهومی در حال فهرست شدن است که در حقیقت تدوین دانشنامه بزرگ و جامع حافظ است و طرح‌های پژوهشی دیگر، همچون در طول هفت کلاس‌های حافظ خوانی داریم که استادان حافظ شناس در این کلاس‌ها حضور می‌یابند و از طرف مردم هم به خوبی استقبال می‌شود.

ما هر سال در ۲۰ مهریاد روز حافظ را داریم که این مراسم را در شیراز برگزار می‌کنیم و در شهرهای مختلف کشور حمایت و هماهنگی می‌کنیم همچنین در کشورهای مختلف از طریق رایزنی‌های فرهنگی از طریق سفارتخانه‌ها از برگزاری این مراسم حمایت می‌کنیم.

در مورد نشر کتاب‌های در مورد حافظ شناسی، کتاب‌های منتشر شده اولیام گل چاپ دوم کتابشناسی حافظ از آقای دکتر یکتام که با اصلاحات به چاپ رسیده، ۶ جلد کتاب را هم منتشر کرده‌ایم که مجموعه مقالات ارائه شده

کتاب و نگار

آقای دکتر حسن‌لی، شما به عنوان مؤسس مرکز حافظ شناسی و مدیر علمی پژوهی این مرکز تلفظ ضرورت و انگیزه تاسیس این مرکز را برای ما بگویید. مردم می‌آید سال ۱۳۵۰ بود، رقص حافظیه، دیدم عده‌ای از مردم می‌آیند، حافظ را زیارت می‌کنند، بعد می‌روند چاپخانه سنتی، خدای می‌خورند و برسی کردند. فکر کردم اگر در بین بازدیدکنندگان کسی باشد که بخواهد بیاید و ببیند در مورد حافظ چه تحقیقاتی انجام شده، چه کتاب‌ها و مقالاتی نوشته شده و چه نسخه‌هایی موجود است، اینها را بکجا باید ببیند؟ از همان موقع به نظرم رسد که باید مرکز حافظ شناسی تأسیس شود که در آن مرکز همه استاد و مطالب مربوط به حافظ گردآوری و تنظیم شود که بتواند به پژوهشگران خدمات دهد. باین ضرورت بود که مرکز حافظ شناسی راه‌اندازی کردیم و تلاش‌های این بود که به شکل یک مؤسسه فرهنگی غیر دولتی سامان پیدا کند که خوشبختانه روز به روز هم شگرف‌تر و بهتر شد.

موضوعی آنچه که درباره حافظ نوشته شده از اساسی‌ترین کارهاست تا از انجام تحقیقات و نوشته‌های تکراری و موزایی پیشگیری کند. اگر بشود یا کمک و توافقی حافظ شناسان معاصر و به ویژه کسانی که دیوان حافظ را تصحیح کرده‌اند، یک دیوان حافظ با مضامین اغلب حافظ پژوهان و حافظ شناسان معاصر داشته باشیم، خیلی بهتر است تا مردم از نظر متن حافظ شان جمع باشند، این طرح به عنوان طرح جامع دیوان حافظ در دستور کار مرکز حافظ شناسی قرار گرفته و مقدمات آن را طی چندین جلد با کسانی مثل دکتر سلیم تیساری، دکتر روانی دکتر هدایی، دکتر خورشیدی و دیگران فراهم آورده‌ایم، گفت و گوهای مقدماتی انجام شده که امیدوارم یک روز این طرح به عمل برسد.

وضعیت تقریبی ادبیات فارسی را در دانشگاه‌های کشور را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ برنامه تدریس زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه‌های کشور ما ناگوار است، کم‌کم و اشکال دارد است، هیچ نوآوری و نوگرایی در آن دیده نمی‌شود، اکثر متن فقط در دوره خراسانی و عراقی متمرکز شده، به ادبیات جهان اصلاً نگاه ندارد و ادبیات معاصر در آن هیچ جایگاهی ندارد. داستان‌نویسی، نقد ادبی، مکاتب ادبی جهان و بسیاری از مفاهیم و مضامین، نقد در ادبیات مطرح هستند و دانشجویان ادبیات باید با آن آشنا شوند در برنامه آموزشی که سال‌ها پیش تدوین شده، اصلاً وجود ندارد.

به عنوان دبیر همایش ملی بانگبری برنامه‌های آموزشی زبان و ادبیات فارسی در خرداد ۸۲ بفرمایید چه اقداماتی برای رفع این نابسامانی‌ها انجام شده؟ ما با دوستانمان در بخش زبان و ادبیات فارسی تلاش پیگیری داشتیم و در شیراز در سال ۷۸ یک همایش کشوری با نام «بانگبری دروس ادبیات» گذاشتیم و از استادان ادبیات سراسر کشور دعوت کردیم، در اختتامیه همه تأکید کردند که باید برنامه‌ای نو تدوین شود، ما نزدیک همه تأکید کردند و همکاران از جمله دکتر رستگار فسایی خیلی تلاش کردند و برنامه جامعی را تدوین کردیم و نسخه‌ای از این برنامه را فرستادیم به بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه‌های سراسر کشور تا گروه‌های بررسی کنند. در همایشی که ۲۰ خرداد امسال با حضور نمایندگان گروه ادبیات فارسی دانشگاه‌های کشور در شیراز برگزار شد همه بر ناآگاهی برنامه آموزشی فعلی تأکید کردند و مخصوصاً بر ضرورت ایجاد گرایش در دوره فوق لیسانس و دکتری تأکید شد. اما در اینکه کدام گرایش‌ها باید ایجاد شود ممکن است مقدماتی اختلاف نظر وجود داشته باشد، خوشبختانه از طرف آموزش عالی به دانشگاه‌هایی که هیأت ممیزی دارند این اختیار داده شده که برنامه‌های جدید تدوین کنند.

گفت و گو با دکتر کاووس حسینی مدیر علمی پژوهشی مرکز حافظ شناسی و مدرس ادبیات فارسی دانشگاه شیراز

دکتر کاووس حسینی منوال ۱۳۳۱، آینده دارای مذکر دکتری در رشته زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه شیراز است. وی مؤسس مرکز حافظ شناسی، مدیر و عضو هیأت مدیره آن مرکز از سال ۷۵، مؤسس مرکز سمعی شناسی و مدیر آن مرکز از سال ۷۵ تا ۷۸ و دبیر همایش ملی بانگبری برنامه‌های آموزشی زبان و ادبیات فارسی - خرداد ۸۲، بوده و هم‌اکنون مدیر علمی پژوهشی مرکز حافظ شناسی می‌باشد. کتاب وی «فرهنگ سمعی پژوهی» در اول اردیبهشت سال ۸۱ در مراسم یادروزی سمعی، به عنوان کتاب سال سمعی، برگزیده شد.

حافظ ؛ خاطر جمع شدن از متن

در مورد حافظ است که در سال‌های مختلف ارائه شده و آثار دیگر.

به عنوان مدیر علمی پژوهشی مرکز حافظ شناسی، جای چه تحقیقات و آثاری را در مورد حافظ خالی می‌بینید؟ با اینکه سال‌ها پیش یکی از بزرگان حافظ پس اعلام کرده بود و گفته بود تحقیقات مربوط به حافظ باید تمام شود، از آن تاریخ ما بسیاری تحقیقات تازه داریم که در مورد حافظ انجام شده، هنوز ترجمه‌های شایسته و مناسب از حافظ به زبان‌های مختلف انجام نگرفته که باید انجام

همین دانشنامه بزرگ حافظ یعنی فهرست کردن موضوعی آنچه که درباره حافظ نوشته شده از اساسی‌ترین کارهاست تا از انجام تحقیقات و نوشته‌های تکراری و موزایی پیشگیری کند. اگر بشود یا کمک و توافقی حافظ شناسان معاصر و به ویژه کسانی که دیوان حافظ را تصحیح کرده‌اند، یک دیوان حافظ با مضامین اغلب حافظ پژوهان و حافظ شناسان معاصر داشته باشیم، خیلی بهتر است تا مردم از نظر متن حافظ شان جمع باشند، این طرح به عنوان طرح جامع دیوان حافظ در دستور کار مرکز حافظ شناسی قرار گرفته و مقدمات آن را طی چندین جلد با کسانی مثل دکتر سلیم تیساری، دکتر روانی دکتر هدایی، دکتر خورشیدی و دیگران فراهم آورده‌ایم، گفت و گوهای مقدماتی انجام شده که امیدوارم یک روز این طرح به عمل برسد.

وضعیت تقریبی ادبیات فارسی را در دانشگاه‌های کشور را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ برنامه تدریس زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه‌های کشور ما ناگوار است، کم‌کم و اشکال دارد است، هیچ نوآوری و نوگرایی در آن دیده نمی‌شود، اکثر متن فقط در دوره خراسانی و عراقی متمرکز شده، به ادبیات جهان اصلاً نگاه ندارد و ادبیات معاصر در آن هیچ جایگاهی ندارد. داستان‌نویسی، نقد ادبی، مکاتب ادبی جهان و بسیاری از مفاهیم و مضامین، نقد در ادبیات مطرح هستند و دانشجویان ادبیات باید با آن آشنا شوند در برنامه آموزشی که سال‌ها پیش تدوین شده، اصلاً وجود ندارد.

به عنوان دبیر همایش ملی بانگبری برنامه‌های آموزشی زبان و ادبیات فارسی در خرداد ۸۲ بفرمایید چه اقداماتی برای رفع این نابسامانی‌ها انجام شده؟ ما با دوستانمان در بخش زبان و ادبیات فارسی تلاش پیگیری داشتیم و در شیراز در سال ۷۸ یک همایش کشوری با نام «بانگبری دروس ادبیات» گذاشتیم و از استادان ادبیات سراسر کشور دعوت کردیم، در اختتامیه همه تأکید کردند که باید برنامه‌ای نو تدوین شود، ما نزدیک همه تأکید کردند و همکاران از جمله دکتر رستگار فسایی خیلی تلاش کردند و برنامه جامعی را تدوین کردیم و نسخه‌ای از این برنامه را فرستادیم به بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه‌های سراسر کشور تا گروه‌های بررسی کنند. در همایشی که ۲۰ خرداد امسال با حضور نمایندگان گروه ادبیات فارسی دانشگاه‌های کشور در شیراز برگزار شد همه بر ناآگاهی برنامه آموزشی فعلی تأکید کردند و مخصوصاً بر ضرورت ایجاد گرایش در دوره فوق لیسانس و دکتری تأکید شد. اما در اینکه کدام گرایش‌ها باید ایجاد شود ممکن است مقدماتی اختلاف نظر وجود داشته باشد، خوشبختانه از طرف آموزش عالی به دانشگاه‌هایی که هیأت ممیزی دارند این اختیار داده شده که برنامه‌های جدید تدوین کنند.

آرژومی کتب استادانی که به برنامه گذشته عادت کرده‌اند و به تغییر برنامه سخت تن می‌دهند بتوانند خودشان را با ضرورت‌های روز جامعه تطبیق دهند. ما باید این رشته را از نو تعریف و برنامه‌ریزی کنیم تا فارغ‌التحصیلان این رشته مطابق با نیاز روز جامعه تربیت شوند.

به عنوان مدرس و استاد ادبیات فارسی تا چه حد پیونددهنده ادبیات کلاسیک فارسی با جریان ادبی آزاد معاصر یا ادبیات بیرون از دانشگاه هستید؟ من گمان می‌کنم این را شاید باید از دانشجویان پرسید. کسانی که فقط ادبیات گذشته را مطالعه می‌کنند مثلاً سفینه با ادبیات معاصر ما ارتباطی ندارند و دوستان غیر دانشگاهی ما که در زمینه ادبیات معاصر کار می‌کنند اغلب از ادبیات کلاسیک ما که یکی از پرباشترین ادبیات جهان است خوب اطلاع ندارند. ما تلاش کرده‌ایم این پیوند را برقرار کنیم من خیلی از اول‌گازدین نویسنده‌ها و شاعران معاصر را به کلاس‌هایم دعوت می‌کنم، آقای ایرواب خسروی، شهریار مندنی پور، آقای شاپور جوهری و حتا علی عبدالشاهی را سر کلاس آوردم که به جاها با اندیشه‌ها و کارهایشان آشنا شوند.

آخر اینطورها مهم‌گان داشتیم که در این جشنواره خیلی از نویسندگان شاعران و منتقدان معاصر را دعوت کردیم، در مرکز حافظ شناسی هم از نویسندگان و منتقدان معاصر دعوت کرده‌ایم تا در نشست‌ها نظر خودشان را مطرح کنند و الان داریم نویسندگان معاصر را با موضوع حافظ و حافظ پژوهی ارتباط می‌دهیم.

در مورد دوره نگارش و تحقیق فرهنگ سمعی پژوهی که به عنوان کتاب سال ۸۱ برگزیده شده توضیح دهید. به نظر من رسد که ما در تألیف کتابشناسی ادبیات فارسی‌ها کارهای پایه‌ای را برای بزرگان ادبیات خودشان انجام داده‌اند، امروز در آنجا پایه‌های اصلی پژوهش انجام شده، اما این کارها در کشور ما انجام نشده و کتابشناسی ما یک کتابشناسی معمولی است. من برای اولین بار در کتاب سمعی پژوهی کار جدیدی انجام داده‌ام، یعنی شما وقتی فرهنگ سمعی پژوهی را داشته باشید تمام آنچه را که در مورد سمعی نوشته شده دارد، هم تأثیرگذاری‌ها و هم تأثیرپذیری‌ها، هم سبکده مطالب و مقالات و هم نقد مطالب و مقالات را خواهید این روش جدید باعث شد این کتاب مورد توجه واقع شود و چند جا به این کتاب جایزه تعلق گیرد.

در حقیقت تشویق بعضی از استادان بزرگوار که این کتاب را دیدند مرا بیشتر ترغیب کرد که به این نوع کارها بپردازم اما کار خیلی توافقی نبود، چون باید کردن جمله‌ها و مقالات قدیمی و خواندن و معرفی مقالات بسیار گیر و مشکل بوده همه کسانی که درباره این کتاب داوری کرده‌اند گفته‌اند که از این به بعد تکلیف کسانی که می‌خواهند در مورد سمعی کار کنند روشن است.

خیلی‌ها از من خواهش دارند و اصرار می‌کنند که این کار را درباره شاعران و نویسندگان دیگر مثل فروسی، حافظ و مولوی هم انجام دهیم. برنامه‌های آینده‌تان چیست؟ الان دو سه کار داریم که در دست دارم که کارهای دیگر هم در کارشان انجام می‌شود، راه‌اندازی موهومی حافظ پژوهی، کتابشناسی تحلیلی و توصیفی نیندا بررسی گونه‌های نوآوری در شعر معاصر ایران از کارهای جدی من است.

شماره ۱۵۳
پیشینه ۱۶ آذر ۱۳۸۲
کتاب و نگار
روزگار

به جامانده از دورها و دیرها

بنیاد فارس شناسی

در محله قدیمی بالا کفت شیراز که امروزه خیابان لطفعلی خان زند از آن می گذرد و در ضلع غربی نارنجستان قوام، عمارتی زیبا قرار دارد که متعلق به خاندان قوام الملک بوده و به «خانه زینت الملوک» مشهور است. این عمارت باشکوه که به فاصله یک کوچه از نارنجستان قوام قرار گرفته و به وسیله یک راه زیرزمینی به آن مرتبط است، «الدرونی قوام» بوده، این خانه به سبب سکونت خانم زینت الملوک قوامی (دختر قوام الملک چهارم) به خانه زینت الملوک مشهور شده است. این بنا که از آثار بر جای مانده قوامی قاجاریه است، در سال ۱۳۳۳ در اختیار بنیاد فارس شناسی قرار گرفت و با همکاری سازمان میراث فرهنگی و اعتبارات استانی و کمک های مردمی، مرمت آن آغاز شد. «نگارخانه زیبای این خانه در سال ۱۳۷۲ با مرمت و تجهیز به «نگارخانه فارس» تبدیل شد. ساختمان بنیاد فارس شناسی با شماره ۹۳۸ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

اهداف و فعالیت‌ها

بنیاد فارس شناسی که در سال ۱۳۲۷ تأسیس شده، مؤسسه‌ای فرهنگی و پژوهشی است که با همکاری ادارات و موسسات و نهادهای فرهنگی و پژوهشی و اجتماعی و به کوشش اعضا در راستای شناختن و شناساندن جنبه‌های اقتصادی، علمی، تاریخی، مذهبی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، رستاق‌شناسی، مردم‌شناسی، ادبی، هنری و جغرافیایی استان فارس و بزرگداشت و معرفی بزرگان و معاصران آن نیز ارائه پیشنهادها و روش‌های به منظور آغاز زمینه‌های توسعه فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، صنعتی و تجاری استان فعالیت می‌کند. ریاست بنیاد فارس شناسی در حال حاضر به عهده کورش گمائی سروستانی است.

انتشارات

کتاب‌های منتشر شده توسط بنیاد فارس شناسی تا مهرماه ۸۲ عبارتند از:
آثار جمعری (به تصحیح احمد شهبانی)، آداب و رسوم نوروز در فارس (ابوالقاسم فقیری)، آسانه وزارت خارجه بریتانیا پیرامون شیراز و فارس (فلامرشا و طین دوست)، بریل ثنابت عشق (محمد ابراهیم انصاری لاری)، تذکره شفاویه (به تصحیح محمود قلمروسی)، ترانه‌های محلی فارس (صادق همایونی)، علی حاتمی‌ای، حافظ و قرآن (بهاالدین خرمشاهی)، حافظ پژوهی، دفتر دوم (کورش گمائی سروستانی)، حافظ پژوهی (دفتر سوم)، پنجمه جلیل ساکگل‌نژاد، دانشوران و بزرگان شیراز (انوار امیرسالاری)، راهنمای جامع پاسارگاد (علیرضا شایبهر شهبازی)، سرزمین مهر و ماد (عسکری، منصور صالح)، سعیدی‌شناسی (شش دفتر کورش گمائی سروستانی)، شیراز، خاکسنگها (تصرف صادق همایونی)، شیوه‌های عملی در پژوهش‌های فرهنگ‌هایمان (صادق همایونی)، عسکری فارس (عسکری، منصور صالح)، فارس شناخت (شش شماره)، فارس نامه ابن بلخی (به تصحیح منصور و سنگار فاضلی)، فال فارس (جمعی از کنشگران ایران)، فرهنگ سعادی پژوهی (کاووس حسینی)، کنش‌شناسی توصیفی مردم فارس (احمدیاد سعیدی)، مجموعه مقالات نخستین یادروز حافظ (کورش گمائی سروستانی) و نگاهی به تحولات فارس (محمدباقر دوتقی).

دانشی

یک شهر – یک نهاد

می‌دانید مرکز حافظ شناسی کجاست و چه می‌کند؟

برای تقویت علمی مطالعات مربوط به حافظ وحمایت از حافظ پژوهان، مرکز حافظ‌شناسی در قالب یک مؤسسه فرهنگی مستقل و غیردولتی، فعالیت‌های رسمی خود را از سال ۱۳۷۵ آغاز کرده است.

کلیات

ایجاد مرکز حافظ‌شناسی در محل کتابخانه عمومی حافظیه، در اختیار گرفتن بیش از ۱۰ هزار جلد کتاب ادبی، تاریخی و…، چاپ و انتشار معرفی‌نامه مرکز حافظ‌شناسی، همراه با شرح فعالیت‌های مرکز به پنج زبان فارسی، عربی، انگلیسی، فرانسوی و آلمانی، عقد قرارداد با مرکز تحقیقات ایران و پاکستان (در پاکستان) برای تهیه عکس از نسخه‌های خطی معتبر در پاکستان که تاکنون تصویر کامل ۱۷ نسخه خطی دریافت شده است؛ مکانیبه یا ناشران سراسر کشور برای تهیه کتاب‌هایی که در پیوند با حافظ منتشر شده است؛ برگزاری مسابقه عکس از حافظیه؛ تهیه طرح‌ها و

نقاشی‌هایی که تاکنون از حافظ ارائه شده است؛ چاپ کارت‌شناسیای و کارت‌های ویژه پژوهشگران، اعضای انجمن و اعضای کلاس‌ها، تهیه مقدمات برای تهیه و پخش یک دوره نوار درست‌شوایی متن دیوان حافظ؛ تجهیز محلی در آرامگاه حافظ، جهت برگزاری کلاس‌های حافظ‌خوانی و محلی دیگر جهت انجام امور رایانه‌ای مرکز.

مراسم یادروز حافظ

این مراسم در روزیستم مهرماه هر سال که با عنوان یادروز حافظ نامگذاری شده در شیراز برگزار می‌شود. در این مراسم استادان حافظ‌شناسی و دیگر پژوهشگران از شهرهای مختلف دعوت می‌شوند و درباره حافظ و شعر او سخن می‌گویند. همچنین با همکاری دفتر ارتباطات اسلامی و رازی‌های فرهنگی، همزمان مراسم بزرگداشت یادروز حافظ در برخی از کشورها برگزار می‌شود.

بخش پژوهش

تهیه نزدیک به ۲۰۰۰ مقاله تحقیقی و فهرست‌نویسی موضوعی این مقاله‌ها؛تهیه بیش از ۵۰۰ عنوان کتاب ویژه حافظ؛

تهیه ترجمه‌های مختلف آثار حافظ (به زبان‌های انگلیسی، آلمانی،عربی،روسی،فرانسوی و…)؛تعمین یکی از اعضای هیأت علمی بخش زبان و ادبیات انگلیسی دانشگاه شیراز به عنوان مسئول روابط خارجی مرکز؛تهیه نوارها و فیلم‌هایی از سخنرانی‌های کنفرس‌ها و نشست‌های مربوط به حافظ؛آغازچند پروژه تحقیقاتی از جمله دانشنامه بزرگ حافظ، راهنمای موضوعی حافظپژوهی و…

چاپ و انتشار کتاب

تاکنون هشت جلد کتاب از طرف مرکز چاپ شده است. این کتاب‌ها عبارتند از: حافظ و قرآن، مجموعه مقالات یادروز حافظ (شش دفتر)، کتابشناسی حافظ با تجدید نظر و ویرایش جدید از دکتر نیکبام، نسخه‌های خطی قرن نهم از دکتر سلیم نیساری و ترجمه بیست غزل حافظ به انگلیسی.

بخش آموزش

مرکز حافظ‌شناسی در ادامه فعالیت‌های علمی - آموزشی خود در دی ماه ۱۳۷۵ اقدام به راه‌اندازی کلاس‌هایی با عنوان (حافظ‌خوانی) در محل کتابخانه حافظیه نموده است. این کلاس‌ها به صورت دوره‌های چهار ماهه در قالب دو کلاس برگزار می‌شد، اما در جهت تقویت و سامان‌دهی کلاس، این مرکز با راه‌اندازی بخش آموزش از تابستان ۱۳۷۹ به تشکیل کلاس‌های حافظ‌شناسی (به صورت مقدماتی و پیشرفته) با عنوان‌های حافظ‌خوانی، تاریخ عصر حافظ، زیباشناسی اشعار حافظ، عرفان حافظ و… اقدام نمود.

برنامه‌های آینده

ادامه همه فعالیت‌هایی که تاکنون انجام گرفته و تکمیل همه منابع و اسناد و مدارک مفید پیرمان با پژوهشگران کارآمد، برای مطالعه در امور دانشناخته و تاریخ مربوط به شخصیت و آثار حافظ؛تهیه عکس و فیلم و مرقم از نسخه‌های خطی معتبر؛ تهیه نرم‌افزارهای مختلف رایانه‌ای برای سهولت امر تحقیق؛ انتشار یک نشریه تحقیقاتی ویژه مرکز؛ به کارگیری یک مکان مناسب که در نظر فضا در آنجا فعالیت‌های گسترده‌تر مرکز امکان‌پذیر باشد؛ ایجاد یک پژوهشگاه معتبر علمی برای تربیت کارشناس در رشته حافظ‌شناسی.

زینت و زو

گفت و گو با نصرالله سیفی مدیر انتشارات کوشامهر

برگزیده خادم نشر با ۲۲ لوح تقدیر

همشهری‌های خودم برسد. ولی از نحوه کار، کیفیت کار، اجرت چاپخانه‌ها و صحافی راضی نیستم و گاه مجبور می‌شوم کارهایم را خارج از شیراز چاپ کنم تا کیفیت کار بهتر شود.

از مسئولان استانی و کشوری برای بهبود وضعیت صنعت چاپ و نشر کتاب چه انتظاری دارید؟
من از تبریز آن فضاها دارم البته قبلاً هم پیشنهاد کرده‌ام. کلاس بگذارند و آموزش دهند. جایگاه کاردار حیوان‌هایی که می‌خواهند به عرصه نشر پا گذازند، دوره‌ای را ببیند. کلاس‌هایی باشد، حتی دانشکده‌ای باشد. اگر کلاس‌های چاپ در شیراز دایر شود دیگر نیازی نیست که تعمیر چاپ ماشین چاپ در تهران بیاید.

ایجاب تخصص چاپ چهار رنگ کمتر داریم، به عنوان یک شهروند شیرازی دلم می‌خواهد این کار در شیراز رونق پیدا کند و ماشین‌های شیرازی توانمند مسلط تر بر ماشین‌شان کار کنند. برای کار نشر هم بعضی عزیزان در اینجا تلاش می‌کنند اما بعضی فکر می‌کنند که کار نشر به عنوان یک شغل دوم است و منبع درآمدی است. می‌آیند و پروانه نشر می‌گیرند، یک کتاب چاپ می‌کنند و می‌روند. می‌تواند کارشان سوددهی ندارد. نمی‌آیند سرمایه‌شان را هدر دهند. اگر افراد ارشد دوره‌های تکمیلی بزرگتری برای این افراد بگذارند و معداً پرايشان پروانه نشر صادر کند بسیار مفیدتر خواهد بود؛ هم برای خودشان هم برای جامعه.

شماره ۱۵۳

یکشنبه ۱۶ آذر ۱۳۸۲

۹ کتاب هفته کتاب

کتابخانه مرکزی شیراز- کتابخانه عمومی شهید آیت‌الله دستغیب که در سال ۱۳۷۷ تأسیس شده، ۱۵۵۹ متر وسعت دار دان کتابخانه دارای حدود ۵۵ هزار جلد کتاب و سیست و سه رف پرسل است. مزید شریف محلاتی، سرپرست این کتابخانه که ۲۹ سال سابقه کار دارد در مورد فعالیت‌های کتابخانه مرکزی شیراز گفت: چون اینجا یک کتابخانه مرکزی و پررفت و آمد است حفاداً رف هم خیلی توجه داشته چه از نظر تعمیرات و تجهیزات و چه از نظر همکاریان که همه مجرب هستند. خورشیدخانه این فعال بودن کتابخانه هم حسنگی دارد و هم لذتبخش است. حسنگی آن به خاطر این است که هیچ کار زیاد است و لذتبخش به خاطر اینکه می‌تواند جوابگوی مراجعان باشد.

وی در ادامه در مورد کتاسی‌های کتابخانه گفت: طبقاً چون این کتابخانه روزبه‌روز شایع‌تر و فعالتر و اعضای آن بیشتر می‌شوند ما نیاز به تجهیزات بیشتری داریم اما از تیر، میز، صندلی و قفسه و کتاب، اگر چه کتاب‌هایمان از طرف اداره کل، خانه کتاب و هیأت امانا و مردم تأمین می‌شود، برای توسعه، نیاز به قفسه‌های بیشتری داریم. خوشبختانه اداره این نیراز داده که در یکی دو نقطه شهر کتابخانه عمومی راه‌اندازی خواهد شد که بتواند جایگزوی نیازمندی‌ها باشد. سوزول کتابخانه مرکزی شیراز از افتخار همه‌ها خواست که فرزندانشان را به کتاب علاقه‌مند کنند و افزود: چون الان کتاب گران است و ممکن است برخی خانواده‌ها نتوانند کتاب بخردند و قدرت خرید برای عده زیادی باشد، مردم می‌تواند از کتابخانه‌های عمومی استفاده کنند و کتاب را به امانت بریند.

این کتابخانه دارای یک کتابخانه پژوهشی و تخصصی است. کتاب‌ها و پژوهش‌های این بخش شامل عنوان‌هایی در زمینه فرهنگ، تاریخی، اجتماعی و فارسی‌شناسی است. حدود ۱۰۰۰پایانه نام پژوهشی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری نیز در این بخش موجود است. مهدی مجتهدزاده که سوزولیت این بخش را به عهده دارد در مورد انگیزه تأسیس کتابخانه پژوهشی گفت: مدت‌ها در سفرهای پژوهشی اداره کل بود که یک کتابخانه تخصصی و پژوهشی در شیراز تشکیل شود تا اینکه سر کار ختم‌بابی که آن زمان سوزولت امور کتابخانه‌ها را بر عهده داشتند، تشخیص دادند که بهتر است مقاله‌ها و پایان‌نامه‌ها و کتاب‌های تخصصی و پژوهشی را در کتابخانه شهید دستغیب که کتابخانه مرکزی و مادر است گردآوری کنیم.

مجتهدزاده با اشاره به مشکلات این بخش افزود: خیلی از دانش‌آموزان به ما مراجعه می‌کنند که دقیقاً نمی‌دانند چه می‌خواهند. معلمان به این دانش‌آموزان موضوع تحقیق می‌دهند و آنها راه‌های آن‌ها

دانشگاهی

کتابخانه مرکزی شیراز

روبه‌روی بازار وکیل؛ کنار موزه پارس کتابخانه‌ای در انتظار شماس‌ت

کتابخانه مرکزی شیراز- کتابخانه عمومی شهید آیت‌الله دستغیب و خودشان نمی‌دانند چه می‌خواهند، و کتابدار را کلاه و خسته می‌کنند. چندتر خوب است که آموزش و پرورش در مدارس کتابخانه‌هایی هر چند کوچک ترتیب دهد. باید بچه‌ها را به نحوی تشویق کرد که بتوانند در آینده محققان بزرگی شوند.

مهدی ظهیری یکی از کتابداران که دو سال و نیم است به‌صورت قراردادی و شرکی مشغول می‌باشد در مورد مشکلات کتابخانه گفت: این کتابخانه در سال ۱۳۷۷ برای رفع نیاز ۵۰۰سال پیش ساخته شده به برای نیاز امروز، باید کتابخانه را توسعه بدهند. بودن امنیت شعفی و

نیوون امکانات در محل کار از کتاسی‌های ایجابست. در اینجا نمی‌توانیم از برنامه نرم‌افزاری کاهش به طور کامل برای فهرست‌نویسی و اطلاع‌رسانی استفاده کنیم. اگر مخزن بالا بود خیلی راحت‌تر می‌توانستیم سرویس‌دهیم و آسانسور یا سروصداکی که دارد هم وقت کتابدار را می‌گیرد و هم وقت مراجعه‌کننده را.

شهیدخند کشلوزر که از سال ۷۹ کتابدار است گفت: قراردادی هستیم، کار این کتابخانه قابل مقایسه با کتابخانه‌های کوچکتر نیست. بااین وضعیت حقوقی اگر رسمی می‌توانیم خیلی بهتر بود. سارا وحدتی که کمک کارانی کتابداری را از دانشگاه گیلان گرفته و یک سال و نیم سابقه کار دارد کوششهای کتابخانه مرکزی شیراز را اینگونه شرح داد: فراموش و تجهیزات اینجا که اسمش کتابخانه مرکزی استان است خیلی کم است. اینجا باید سیستم کامپیوتری خیلی قوی داشته باشد، منابع هم خیلی کم است اگر دست سوزولان کتابخانه را بازنگارند که خودشان برای کتابخانه هزینه کنند و بتوانند منابع را خریداری کنند خیلی بهتر از این است که از جایی دیگر بخرمان کتاب فرستند.

کتابخانه شهید دستغیب کتابخانه عمومی مرکزی فارس، روبه‌روی بازار وکیل در خیابان ظانقی، کنار موزه پارس قرار گرفته است.

کتابخانه نایبایان

می‌خوانند برای آنان که نمی‌بینند

کتابخانه ویژه نایبایان که در کتابخانه مرکزی شیرا (کتابخانه عمومی شهید آیت‌الله دستغیب) ابرقع شده از سال ۱۳۷۷ فعالیت خود را شروع کند. رحسان یاسی در مورد تاریخچه و نایبایان این کتابخانه می‌گوید: همیشه آرزو داشتم ما نایبایان هم مثل بقیه از نظر کتاب و فعالیت‌های کتابخانی مستقل باشیم و برای رفع نیازهای مطالبانی‌مان منبع و جایی داشته باشیم. فعالیت‌های کتابخانه‌های وابسته به پژوهشی بودنتها مشکلات اداری و مشکلات خاص موسسهٔ امکان‌گفتند کمتر در راه ما مسی‌داد. من همیشه می‌گفتم چرا از خانداری نایبایان کتابخانه نداره. این بود که آن زمان که دانشجوی بود یکی از دوستان هم‌مدرسی دانشگاه به نام آقای کجوریی سمت مدیر کل ارشدافارس را پانوفتند و دست ما یازد. ایشان از طرح من استقبال کردند و الحمله‌ای که نایبایان راه‌اندازی شد.

دلم می‌خواهد فعالیت تمام ادارات شامل معلولان هم بتواند یک ایستگاه یک معلول حرکتی و هر شخصی که به هر نحیی بیشتر مشکلات این کتابخانه به جا رود، یعنی با بیان این مطلب می‌گوید، ما برای اینکه بودجه‌ای را از اداره بگیریم با مشکل مواجهیم که البته دست‌ان‌ها هم پیدا است. متعاباً هرکدام‌گویی که قسمت کتابخانه برای معلولان خیلی بیشتر از افراد عادی است. برای معلولان تنها کتاب و نشر مطالعه و اجتن فرام‌نیتست و باید به‌حوری به آنها کمک کرد تا امکانهای که هست پیدا شود. وی در مورد طرح‌های آینده کتابخانه ویژه نایبایان نیز می‌گوید: سوزولان اداره کتابخانه از کامپیوتر برای سرویس‌دهی استفاده کنیم، می‌توانیم که نرم‌افزارهای کامپیوتری خیلی از مشکلات را برای نایبایان حل کرده‌است.

مریم و زمراراع خواهرانی هستند که به‌صورت انفرادی در این کتابخانه خدمت می‌کنند و کارهای اداری اطفا ضبط می‌کنند. مریم‌زاد که لیسانس ادبیات از دانشگاه شیراز است در زمینه کتابسازی این کتابخانه گفت: من نظر من، باید کتاب‌های قرون وسطی و مربوطه‌ها در بازار تهیه شود تا ما بتوانیم کتاب‌ها را ضبط کنیم. همچنین دوست داریم نرم‌افزارهای کتابخانی هرچه زودتر برای استفاده نایبایان در اینجا تهیه شود.

چهره‌ها و کتاب‌ها

علی محمد مؤده

استاد دکتر مزده از برجسته‌ترین چهره‌های علمی و ادبی کشور و از طبقه دوم ازگان بزرگ دانشگاهی همچون شادروان دکتر ذبیح‌الله صفا، دکتر عبدالحسین زرین‌کوب، دکتر غلامحسین یوسفی و… به‌شمار می‌رفت.

دوره اول زندگی زنده‌یاد مؤده از تولد استاد در حی ماه خورشیدیاری آغاز می‌شود و تا گرفتن دیپلم و استفاده از وزارت فرهنگ و تشریح به کاندید به کار، پیمان می‌یابد. استاد علی‌اکبر کریم فرات، و نصیر قرآن کریم در منزل شادروان حلسات مرتب فرات، و نصیر قرآن کریم در منزل شادروان استاد علی‌اکبر زاده و حضور طرف برجسته شادروان شیخ محمد علی حکیم در برخی از آن جلسات و طرح اشارات و رموز عرفانی قرآن از جمله برنامه‌های استاد مزده در روزگار جوانی بود.

در دوره دوم که ده سال به طول انجامید، استاد مزده به تهران رفت و تحصیلات عالی را با دریافت مدرک دکتری در رشته زبان و ادبیات فارسی در سال ۱۳۳۲ پایان برد و محضر پیرای استادان بزرگ علم و ادیب همچون استاد منگ‌کنگ‌کنجاری بهادر علی اصغر حکمت، فروزانق جلال‌الدین معلمی و رشید ارجمندترین خدمات فرهنگی خود را در محضر زنده‌یاد علی اصغر حکمت به انجام رسانید که تصحیح، تدوین و عیسی کشف‌الاسرار و عدهٔ الآلزار بود.

بازگشت به شیراز و تدریس و تحقیق در دانشگاه شیراز دوره سوم زندگی استاد مزده است. وی حضور بسیار مؤثر و بیادبی در پی‌ریزی دانشگاه داشت به طوری که نام دانشگاه شیراز و دانشگاه ادبیات با نام او قوین شده است. تربیت هم‌دانشجو و تألیف و پژوهش‌های بنیادی در معارف حکمی و عرفانی از آثار آن وجود پررنگ‌تر در این دوره است. آثار زنده‌یاد مزده که پایه‌ای از آنها به چاپ رسیده است عبارتند از: هزاره هفتم تحقیق در سیر حکمت و فلسفه اسلامی که به‌طور مرتب در روزنامه پارس به چاپ رسید، حضرت محمدصاحب عرب و مستغان، قرآن، مذاهب و ملل اسلامی، معتزله، تصوف و عرفان، شیخ اسماعیلیه، لایلهٔ بزرگ و این سبیا.

۴۴ کتاب خدمت خالصانه در امرین و روز فروریس ۱۳۸۱ به

مدارج حق شایسته و به پاس‌بندی شاکرانه و ازاداندیشی و

محضر خواجگاه اهل‌باز به خاک سپرده شد.

قفسه‌ها

شهرستان جهرم، **تألیف: جلال طوقان، ۲۵۰**
صفحه، چاپ اول: ۱۳۳۵، چاپ دوم: ۱۳۵۱،
چاپ سوم با اضافات: ۱۳۸۱، قطع وزیری،
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه، انتشارات گرشامهر.
شیراز: بهار، ۷۷۰۰ تومان
نویسنده این کتاب در سال ۱۲۹۸ شمسی در جهرم متولد شد. وی علاوه بر مشاغل فرهنگی در سال‌های ۲۲-۳۱ هفت‌نامه‌ای به نام هفتان‌جوبیه در جهرم منتشر می‌کرد که در کردنه‌ها ۲۸ مراد ۲۲ ترفیق شد.این کتاب شامل کلیه اطلاعات جغرافیایی، تاریخی، اقتصادی و اجتماعی جهرم و توابع آن است. فولکلور و آداب و رسوم جهرم و توابع آن نیز جایگاهی ویژه را در این کتاب به خود اختصاص داده است.

احاق

به اجافت: قسَم، خاطرات آموزشی محمد یهمین یگنی، ۷۷۲ صفحه، قطع وزیری، ۵۰۰۰ نسخه، چاپ سوم، تابستان ۸۲، انتشارات توفیق شیراز، بهار، ۷۵۰۰ تومان
نویسنده این کتاب در سال نام محمد یهمین یگنی با

آموزش و پرورش هم‌راه بوده و یک بار هم در سال ۱۹۷۳ اجاره بی‌المللی بیستونگوا از نصیب خود کرده است. وی فعالیتش از آموزش چه‌جا ایل ششگانی فارس شروع می‌کند و در ادامه، سایر مشایخ را نیز از خدمات خود بهره‌مند می‌سازد. یهمین یگنی در مقدمه این کتاب آورده است: با آنکه عثمانی بودم، به جای تفنگ و شمشیر، قلم و کتاب را انتخاب کردم، معلم شدم و آموزش عثمانی را به راه انداختم. وی در ادامه می‌آزاید: در این کتاب سعی کرده‌ام که با گزارش برارندهٔ ششگانی از خاطرات آموزشی خودم، قرآن و تشبیه‌های راه رفتم را به بی‌سوادان و دوستداران تعلیم و تربیت نشان دهم و به آنان بگویم چگونه.

محمد یهمین یگنی هم‌اکنون هشتاد و سه‌ساله است.

شماره ۱۵۳

پیششماره ۱۶ آذر ۱۳۸۲

۱۰۰۰ نسخه

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

کتابخانه

زنگنه مجله

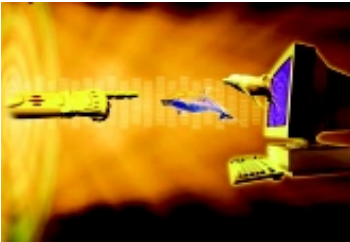

از زمان وقوع انقلاب صنعتی و علمی در اروپا، شاهد تحولات و دگرگونی‌های روزافزون در نظام علمی حاکم بر پژوهش‌های دانشجویان دانشگاهها و پژوهشگاهها هستیم. در گذشته چنین تحولی، پژوهشگران با تکراری پرسشگرانه به امکاناتی می‌اندیشیدند که آنان را در پیشبرد و تبدیل نظریه‌های تئوری - آزمایشگاهی به تولیدات صنعتی کلان باری رساند، چرا که وجود هر رویداد به متن‌هایی از جمله نظریات و مقالات با صرفاً محصولات صنعتی، بیادگر تکنی‌ها و فناوری‌های موجود در روند پژوهش است. مشکلاتی که از تبدیل مقاله و نظریه پژوهشی به تولید صنعتی جلوگیری می‌کند و همچنین صنایعی را تولید می‌کند که پشتوانه علمی و آزمایشگاهی ندارند. بررسی عدم وجود هماهنگی در چرخه تولید علم و تولیدات صنعتی در کشورهای جهان از جمله جهان سومی‌ها نشان می‌دهد که عدم وجود دانش مورد نیاز در امر تحقیق از بزرگترین عوامل این معضل است.

کتاب و اطلاعات در پژوهش‌های صنعتی

باره می‌گوید، منبع اطلاعاتی شامل مقالات، استانداردها و پتنت‌ها در پژوهش‌های صنعتی اهمیت ویژه‌ای دارند که مفاهیم آنها سرریز به روز می‌شوند. همین طور از مهمترین خصوصیات این نوع اطلاعات خلاصه بودن و مطالعه ساده آنهاست.

گفتنی است کتاب‌ها حاوی همین اطلاعات هستند با این تفاوت که توصیف و گسترده‌گی مفاهیم در آنها بیشتر است و گاهی پژوهشگری مجبور می‌شود کتابی ۱۵۰ صفحه‌ای را مطالعه کند تا چندین نکته مورد نیاز برای

پژوهش مورد نظرش را بیابد. البته باید توصیف همچنان نمی‌توان نقش کتاب‌های علمی را در پژوهش‌های صنعتی نادیده گرفت، چرا که گروهی از آنها با محتوای اطلاعات پایه و ریاضی که همچنان در پروژه‌های صنعتی کاربرد دارند، می‌توانند اهمیت مطالعاتی ویژه‌ای داشته باشند.

مهندس سعید پارسا عضو هیأت علمی انرژی‌های نو پژوهشگاه مواد و انرژی در این‌ماده معتقد است: «کتاب‌هایی با مسائل و مشکلات پیچیده بخش صنعت همیشه در مطالعات پژوهشگران کاربرد دارند ولی متأسفانه به دلیل عدم ارتباط میان دانشگاه و صنعت تعداد این کتاب‌ها بسیار محدود هستند. چرا که با استقرار انتقال مسائل صنعتی در پژوهشگاهها و دانشگاهها و بررسی آنها با تیم‌های پژوهشی به تأیید کتاب علمی دسترسی مربوط می‌تواند از حاصل پژوهش‌ها بی‌اثر بماند و گزارش بالا و در گفت‌وگو با کارشناسان و پژوهشگران بخش صنعت درباره زمینه‌های تبدیل پژوهش‌های دانشجویی به پژوهش‌های صنعتی و صنعتی شدن جامعه محسوساً با جامعه جهانی همچنان سؤالات ذیل مطرح می‌شوند:

کشور ما برای دسترسی به سهمی از دستاوردهای بزرگ انقلاب علمی «صنعتی، چه اقداماتی می‌کند؟ آیا ما نیز روزی به عنوان یکی از کشورهای تولیدکننده علم در جهان توانایی حرکت چرخ‌های صنعتی داخل و خارج از کشور را خواهیم داشت؟ اگر چه در سال‌های اخیر شاهد کوشش‌های امیدبخشی در این راستا بوده‌ایم، اما به نظر می‌رسد فراهم آوردن چنین خواسته‌هایی، پیرو اقدامات اساسی تری هستند: اقداماتی که علاوه بر آفرینش دستاوردهای عظیم علمی، زمینه‌ساز تولیدات صنعتی و کاربردی در جوامع صنعتی شوند.

مقاومتند ولی ارتباط میان این دو ضروری است و این ارتباط صرفاً از طریق یک چرخه علمی حاصل می‌آید.

محمد سعید جیل عالمی مدیر دفتر همکاری‌های علمی و صنعتی دانشگاه امیرکبیر پژوهش‌های دانشجویی را بخشی از پژوهش‌های صنعتی می‌داند که به وسیله اطلاعات با یکدیگر مرتبط می‌شوند و در این باره می‌گوید: «زنجیره ارتباط صنعت و پژوهش‌های دانشجویی شامل مراحل مختلفی می‌شود که از میان آنها می‌توان به دریافت و کشف نیازهای پژوهش‌های صنعتی اشاره کرد و از جمله این نیازها می‌توان پایان‌نامه‌ها، پروژه‌ها و طرح‌های پژوهشی دانشجویان را نام برد. همین طور تقویت و تسهیل این ارتباط با اطلاعات به زبان مشترک هر دو نوع پژوهشگر و انتقال نتیجه پژوهش‌های دانشجویی به بخش صنعت حاصل می‌شود که نتیجه همه مراحل نامبرده انتقال بازخوردهای بخشی‌های صنعتی به پژوهشگران دانشجویی برای فعالیت‌های پژوهشی بعدی است.»

نکته قابل ذکر در این باره آنکه در این زنجیره نقش اطلاعات در ارتباط و استمرار ارتباط پژوهش‌های دانشجویی و صنعت بسیار چشمگیر است. اما از آنجا که این اطلاعات در مدت زمان کوتاهی قابل تغییر هستند، استفاده از سیستم‌های الکترونیکی برای دسترسی به منابع اطلاعاتی نو حاصل پژوهش‌های دانشجویی سراسر دنیا ضروری به نظر می‌رسد، اگر چه کتاب‌ها از رایج‌ترین این نوع منابع هستند ولی فقط کتاب‌هایی با محتوای اطلاعات پایه و اولیه بدون تغییر در زمان‌های طولانی می‌توانند در تبدیل پژوهش‌های دانشجویی به صنعتی کاربرد داشته باشند.

کتابدار و اطلاعات

در سراسر دنیا کتابداران کتابخانه‌های پژوهشگاه‌های صنعتی به عنوان رابط پژوهشگران و اطلاعات صنعتی نقش مهمی در تبدیل پژوهش‌های دانشجویی به پژوهش‌های صنعتی ایفا می‌کنند. بنابراین این قشر به عنوان نخبه‌کنندگان اطلاعات جامعه پژوهشی کشور می‌توانند افق روشنی از نیازهای پژوهشی ارائه دهند و همچنین اهمیت انواع منابع اطلاعاتی را در این میان بیان کنند.

مژگان عباسی، کتابدار کتابخانه پژوهشگاه نیرو، در این

دانشجویان دانشگاهها و پژوهشگران پژوهشکده‌های صنعتی به اطلاعاتی نیاز دارند که آنها را در شناخت موضوع پژوهشی یاری رساند. این نوع اطلاعات در امور تحقیقاتی جزو علوم پایه هستند

با توجه به حجم گسترده اطلاعات در دنیای امروز، دانش‌ها با کدام کیفیت و کمیت علمی با پژوهش‌های کاربردی در جامعه محسوس خواهند بود؟ این سؤال از بزرگترین دل‌نگرانی‌های دانش‌پژوهان در این کشورهاست.

بسیار است، بررسی این مقوله برعهده کارشناسانی است که تجربه کافی در پژوهش‌های علمی دارند و می‌توانند با برنامه‌ریزی‌های هدفمند، نوع اطلاعات مورد نیاز تحقیقات را از میان انواع اطلاعات موجود بیابند و آنها را به‌خوبی مدیریت کنند. این امر نیازمند برنامه‌ریزی و برنامه‌ریزی است. به نظر می‌رسد فراهم آوردن خواسته‌های اطلاعاتی پژوهشگران پیرو اقدامات اساسی انجام شده است.

دانش پایه و تجهیزات صنعتی

حمیدرضا فخاریان مدیر اطلاع‌رسانی پژوهشگاه نیرو که معتقد است پایه و اساس اطلاعات پژوهش‌های صنعتی همان اطلاعات مورد نیاز پژوهش‌های دانشجویی است در این باره می‌گوید: «دانشجویان دانشگاهها و پژوهشگران پژوهشکده‌های صنعتی به اطلاعاتی نیاز دارند که آنها را در شناخت موضوع پژوهشی یاری رساند. این نوع اطلاعات در امور تحقیقاتی جزء علوم پایه هستند که از مقاله‌های علمی چاپ شده در سراسر دنیا حاصل می‌شوند. اما پژوهش‌های صنعتی و دانشجویی بعد از شناخت دقیق موضوع پژوهش و گذراندن مراحل تحقیقاتی، آزمایشگاهی یا یکدیگر متفاوت می‌شوند و دانش فنی حاصل از پژوهش‌های دانشجویی می‌تواند با تجهیزات و وسایلی مورد نیاز به تولیدات صنعتی تبدیل شود.

با این مفهوم که اطلاعات پایه برای تولیدات نیمه صنعتی یا آزمایشگاهی مورد نیاز هستند و اطلاعات نوع دوم شامل شناخت امکانات صنعتی، آنها را به تولیدات صنعتی تبدیل می‌کنند.

به عنوان مثال پروژه تولید لامپ کم‌مصرف، به دو نوع اطلاعات نیاز دارد که یکی از آنها اطلاعات علمی حاوی شناخت فرکانس‌ها، توان، انرژی مصرف شده در لامپ، شدت نور، شاخه‌های فیزیکی و شیمیایی مرتبط با تولید این نوع لامپ هستند و دیگری اطلاعاتی که تجهیزات مورد نیاز ساخت لامپ کم‌مصرف را معرفی می‌کنند.»

به این ترتیب دانش‌هایی که ما را در تولیدات صنعتی یاری می‌رسانند، شامل انواع مختلفی از جمله استانداردها، پتنت‌ها (استاد ثبت اختراعات) و... هستند که در مقالات، گزارشات علمی، مجلات تخصصی، CD، کتاب‌های میکرو فیلم‌ها یا کتاب‌ها گنجانده می‌شوند و یک پژوهشگر از انواع منابع اطلاعاتی نامبرده با موضوع‌های علمی مختلف استفاده می‌کند.

چرخه ارتباط صنعت با دانشگاه

آنچه در این میان مهم به نظر می‌رسد، پاسخگویی نیازهای علمی جامعه از راه تحقیق است که این نیازسنجی به عهده پژوهشگران در دانشگاه است.

اما اگر این نیازها به محوطه دانشگاه و پژوهش‌های دانشجویی محدود شوند، از پژوهش، صرفاً به ایده‌ها و نظریات تئوری دسترسی می‌یابیم که مشکلی را حل نخواهد کرد.

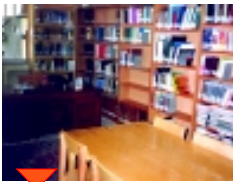
با این دیدگاه بسیاری از صاحبزنان معتقدند: اگر چه نتیجه علمی پژوهش‌های دانشجویی و صنعتی بسیار

شماره ۱۵۳
بخشیه ۱۶ آذر ۱۳۸۲
کتابخانه
زنگنه مجله کتاب

گزارشی از وضعیت کتاب‌های آموزشی برای روستاییان

برای تمرکز یافتگان در روستاها

بخش عمده‌ای از جامعه کارگری در روستاهای کشور تمرکز یافته‌اند که این قشر به واسطه امکانات محدود جوامع روستایی ایران کمترین دسترسی ممکن به کالاهای فرهنگی، نظیر کتاب را دارند.

از آنجا که کشاورزان (کارگران روستایی) تا مرحله پایانی، تولید محصولات خود را به عهده دارند کتاب‌های آموزشی هر حوزه‌ای در میان سایر کتاب‌ها جزو آثاری محسوب می‌شوند که اصلی‌ترین نیازهای روستاییان را مخاطب قرار می‌دهند. گزارش حاضر نیز وضعیت کتاب‌های آموزشی روستاییان را مورد بررسی و مطالعه قرار داده است.

رسیدن به شاخص‌های مثبت در کشاورزی آن هم با روند سریع رشد جمعیت در سال‌های اخیر عزمی را بخشد در مراحل علمی، تحقیقاتی و اجرایی می‌طلبد و از طرفی هم برای آموزش بخش اجرایی یعنی همان بهره‌برداران و کشاورزان، عزمی را بخشد تا تلاش کند. زیرا کشاورزان هستند که با مرزعه، محصول و دام ارتباط مستقیم دارند و عملکرد نهایی آنها در افزایش تولید بیشترین سهم را دارد. یکی از ناهادهای مرتبط با کشاورزان که وظیفه آموزش و آگاه‌سازی آنها را برعهده دارد «اداره تدوین متون آموزشی وزارت جهاد کشاورزی» است.

کارشناسان این بخش با روش‌های مختلف و تولید رسانه‌های دیداری و شنیداری (فیلم، اسلاید، برنامه‌های رادیو-تلویزیونی، جشنواره‌های روستایی و نمایشگاه‌های ملی و محلی روستایی) و همچنین رسانه‌های نوشتاری (تراکت، بروشور، نشریه و پوستر آموزشی-ترویجی) برای بهبود وضعیت آموزش روستاییان در بخش کشاورزی تلاش می‌کنند.

فیروز خاندانه‌لو، رئیس اداره تدوین متون آموزشی-ترویجی معاونت ترویج نظام بهره‌بردار وزارت کشاورزی در خصوص وظایف این بخش می‌گوید: «انتقال یافته‌های تحقیقاتی و پژوهشی به بهره‌برداران روستایی، مروجان و کارشناسان در زمینه‌های مختلف کشاورزی شامل امور دام، منابع طبیعی، زراعت، باغبانی، آبیاری تحت فشار و سایر مسوولیت‌هایی که بر عهده وزارتخانه است، در این اداره انجام می‌شود.

وی نیازسنجی و مشکل‌یابی را اساس تولید این رسانه می‌داند و می‌افزاید: کارشناسان دفتر ترویج، از طریق ارتباط با شهرستان‌ها، روستاها و مراکز خدمات کشاورزی که در سطح کشور وجود دارند نیازها و مشکلات کشاورزان را به دفتر ترویج انتقال می‌دهند. سپس بر اساس این نیازسنجی‌ها برنامه‌ریزی‌های لازم جهت تولید رسانه مناسب انجام می‌شود.

او با اشاره به قدمت تولید رسانه‌های نوشتاری برای کشاورزان از نشریه‌ای به نام «فلاحت نامه مفقودی» نام برد و گفت: «سابقه این نشریه به حدود یکصد سال پیش و راه‌اندازی بخش ترویج در کشاورزی ایران برمی‌گردد و هم‌اکنون نیز در اداره تدوین متون آموزشی وزارت جهاد سازندگی روند تولید رسانه‌های نوشتاری در قالب نشریه و پوستر ترویجی-آموزشی، بروشور، تراکت و اطلاعیه ادامه دارد.»

وی ادامه می‌دهد: «با اجرای سیاست تمرکززدایی از حدود ۱۰ سال پیش به علت شرایط اقلیمی متفاوت و بعد مسافت برای سفر و بازدید متخصصان، تهیه و تولید رسانه‌ها در استان‌ها صورت می‌گیرد.»

او در رابطه با ناشران فعال کتاب‌های آموزشی و ترویجی می‌گوید: «در وزارتخانه بخش‌های مختلفی دخالت دارند از جمله مرکز مطالعات توسعه روستایی، دفتر مطالعات و

انتقال یافته‌های تحقیقاتی و پژوهشی به بهره‌برداران روستایی، مروجان و کارشناسان در زمینه‌های مختلف کشاورزی شامل امور دام، منابع طبیعی، زراعت، باغبانی، آبیاری تحت فشار و سایر مسوولیت‌هایی که بر عهده وزارتخانه است، در این اداره انجام می‌شود

مجموع باعث افزایش عملکرد آنها شده که البته نباید نقش اطلاع‌رسانی و رسانه‌های ترویجی را در این خصوص کم دانست.»

شاید نوشتن مطلبی که از یک طرف حای مسائل علمی و از طرف دیگر به زبان ساده و کاربردی باشد، مراب دشوارتر از نوشتن همان مطلب به زبان علمی باشد. بنابراین یکی از مهم‌ترین کارهایی که در تولید این رسانه‌ها صورت می‌گیرد متناسب کردن سطح اطلاعات با سطح سواد مخاطب است.

تکلی کارشناس زراعت و اصلاح نباتات و نویسنده رسانه‌های نوشتاری، هدف از تولیدات این بخش را ابتدا حل مشکل کشاورز و دوم آگاه‌دانش بهره‌برداران در مورد یک موضوع یا روش جدید دانسته و می‌گوید: «در کنار مشخص شدن موضوع نشریه، مخاطب‌شناسی راهی انجام می‌دهیم؛ یعنی نشریه‌ای که قرار است تولید شود برای کدام گروه سنی و تحصیلی کارایی دارد که معمولاً مخاطبان این نشریات را سه گروه عمده تشکیل می‌دهد: بهره‌برداران روستایی و کشاورزان، کارشناسان پیشرو مروجان کشاورزی و کارشناسان کشاورزی. وی در توضیح ادامه کار خاطرنشان می‌کند: نشریه‌ای که ویژه بهره‌برداران تولید می‌شود برای ساده‌نویسی در سطح نهفت سودآموزی به کارشناسان آبیاری سپرده می‌شود؛ آنها اصلاحات علمی متن را به ساده‌ترین شکل در می‌آورند، به طوری که کلمه مهمی در نشریه وجود نداشته باشد و در نهایت کاملاً ساده و به زبان کشاورز یا او صحبت می‌شود.»

تکلی مصوربودن این رسانه‌ها را یکی از ویژگی‌های مهم آنها دانسته و می‌گوید: «برای یک نشریه ۱۶ صفحه‌ای حداقل ۱۳ عکس به کار می‌رود. در کل هدف ما این است که برای تمام موضوعات مطرح شده در نشریه عکس داشته باشیم. به جهت اینکه یک کتاب صرفاً متنی خشک و خسته‌کننده نباشد و تأثیرگذاری آن بیشتر شود، در ضمن برای عکس‌ها جتماً از زیرنویس استفاده می‌کنیم تا موضوع قابل فهم تر شود و سعی می‌شود که این زیرنویس تنها شرح عکس نباشد، بلکه یک پیام ترویجی نیز به صورت نهفته در متن قرار می‌گیرد.»

وی در پایان خاطرنشان کرد: «در پایان نشریه، یک صفحه خلاصه مطلب می‌نویسیم که بیابانگر نکات مهم کلیت مطلب نشریه است. به این صورت در یک نشریه ۳ یا ۴ مرتبه یک مسأله به زبان‌های مختلف در متن، زیرنویس عکس‌ها، خلاصه و پرسش و خودآزمایی تکرار می‌شود.»

وی در مورد نشریات ادواری ویژه روستاییان گفت: «یکی از قدیمی‌ترین این نشریات جهاد روستا نام دارد که از سال ۵۸ تا امروز منتشر می‌شود. همچنین نشریه «هدا» با موضوع زنان روستایی برای مروجان زن روستایی؛ ماهنامه مروج ویژه کارشناسان و مروجان؛ ماهنامه نشریه سربازان سازندگی که ضمیمه مروج است و برای سربازانی که دوران خدمت خود را در بخش کشاورزی روستاها می‌گذرانند، چاپ می‌شود.»

وی معتقد است: «در برخورد با روستاییان و به طور کلی افراد بزرگسال با پدیده «دریگیری» روبه‌رو هستیم و مشکل است که شیوه‌های جدید را به آنها آموزش داد ولی از آنجایی که ترویج کشاورزی یک شیوه خاص نیست و در واقع یک بسترسازی است در صدهاستیم از راههای مختلف از جمله معرفی برترین‌ها در رشته‌های مختلف کشاورزی و ایجاد دهکده ترویجی نمونه، اینگونه مشکلات را نیز حل کنیم.»

وی خاطرنشان کرد: «بر اساس طرح‌های ارزیابی، نتایج قابل قبولی به دست آمده و از طرفی هم برای ما روشن شده که این فعالیت‌ها باید به صورت سازمان یافته‌تر، متناسب با نیازها و ویژگی‌های بزرگسالی که در بخش کشاورزی کار می‌کنند شکل گیرد. مثلاً افزایش آگاهی کتدم کاران و استفاده از رقم‌های مناسب تر توسط آنها در

هم‌اکنون در اداره تدوین متون آموزشی وزارت جهاد سازندگی روند تولید رسانه‌های نوشتاری در قالب نشریه و پوستر ترویجی-آموزشی، بروشور، تراکت و اطلاعیه ادامه دارد

زکات و زین

سایر محمدی

فریرز ریس دانا **تا** **منطق فوق لیسانس** را در **دانشگاه ملی خواجه** و **دکترایش** را در **مدرسه اقتصاد و علوم سیاسی لندن (LSE)** به پایان برده است. **تقریر ریس دانا** تا کنون بیش از سی عنوان کتاب در زمینه‌های «اقتصاد شهری و منطقه‌ای»، «اقتصاد کاروری»، «پول و تورم»، «مالی‌بیس و کشاورزی» و... منتشر کرده است. «بورکرده و روش در اقتصاد و ایست واکاوی در زمینه جهانی‌سازی» از جمله آثار در دست انتشار اوست. به‌مناسبت هفته کتاب و روز «کتاب، صنعت و کارگری» با دکتر ریس دانا پرومان **اقتصاد و ادبیات کارگری** به گفت‌وگو نشسته‌ایم.

آثاری که زیر چاپ دارد در چه زمینه‌هایی است؟

جیدترین کتابی که در آخرین مراحل چاپ است و توسط نشر آگه منتشر می‌شود، بوروکریه و روش در اقتصاد نام دارد. من فکر می‌کنم یکی از گرفتاری‌های اساسی در اقتصاد ما داشتن بوروکریزاداست. روش تجزیه و تحلیل غلط است که از چپ‌ها، پنجاه سال پیش در دانشگاه‌ها یا نام‌اندیشه نرگالیسکی آموزش داده می‌شد که الان هم خودش با بصورت‌اندیشه نولیبرالی نشان می‌دهد. در این پیش‌انبار سفید است و اسپر بازاری. روش‌های محقق،روش‌های پوزیتیویستی خیلی ساده و محدود است. در حالی که من در پرابرش روش کارگرها و روش سیستم را توضیح کردم و نشان دادم که دست کم برای شناخت مسائل اجتماعی و اقتصادی که وابسته به هم هستند و مسائل سیاسی،چگونه باید سیستم را شناسایی کرد،ساختارهایش را دید و مشکلاتش را شناخت تا بتوانیم درمناجی‌ها را از ابتدا آغاز کنیم. به هر حال در این کتاب روش‌های بورژوازی را نقد کردم و به لحاظ نظری و عملی نشان دادم که چه مشکلاتی در حوزه برنامه‌ریزی،فکر و سیاستگذاری چه در میان مسئولان و چه در میان دانشگاهیان باقی می‌گذارد. نشان دادم که روش‌های متداول برای یک نگاه اقتصادی سودآور شاید خوب و مناسب باشد ولی برای اقتصاد ملی در سطح کلان مسایل را به‌وجود می‌آورد که حاصل جمع مسائل جزئی نیست. بلکه برای خودش چیزی جداگانه دارد.

این روش شناسی را من در کتاب دیگری که خیلی طرفدار پیدا کرده و از حوزه من هم ظاهر آیزرون است، کار کرده‌ام. آن کتاب من «اسیپ‌شناسی اجتماعی در ایران، آن است» کار کرده‌ام. آن دانشگاه شیدیه‌پیش‌چاپ شده.این کتاب هم حاصل تحقیقات من در زمینه‌هایی مثل همکاری کودکان و نوجوانان، خودکشی، چند جنسی بودن‌های رایج و کاذب و جنایت‌های سازمان یافته، در مورد فساد اداری و غیره... است.

در اینجا هم نشان دادم که موضوع را نمی‌توان با روش‌های پوزیتیویستی و علت و معلولی ساده و جمع آوری آثار و تحلیل‌های آماری ساده حل کرد. باید به کل سیستم‌های اجتماعی که این ناهنجاری‌ها را از خود بروز می‌دهد برسیم و این در گرو روش مطالعه‌ای سیستمی است.

من برای راه حل مسأله به روش‌های جزئی‌نگر اعتقادی ندارم بلکه به روش کارگرگرا مقدمه که کلیت حرکت یک جامعه را در مسیر تاریخی و بستهٔ جغرافیایی خاص خود مورد

ارزیابی قرار می‌دهد.

آیا این ناهنجاری‌های اجتماعی در اقتدار فرودست ناشی از موجودیت کلان‌شهرها و ورود مدرنیته نیست که اغلب جوامع را هم درگیر کرده است؟

در مورد کلان‌شهرها و بزرگ‌سری شهری اصطلاحی که در ایران بسیاری سنجیده شده است و در برزیل و آرژانتین و مکزیک و در هندستان هم این معضل را داریم و حتی در پاکستان این کلان‌شهرها که عدهٔ منابع و جمعیت را جمع می‌کند و یک نامزدی را در کل کشور تحمیل می‌کند، در کتاب «اسیپ شناسی اجتماعی» در دو بخش نگاه کرده‌ام. اما در کتاب‌هایی که با دو تن از دوستانم نوشتم، به این مسأله پرداختم.

در کتاب «اسیپ شناسی اجتماعی» در حوزه مسائل شهری، پدیده‌های اجتماعی را که به دلیل ناهنجاری زندگی شهری به‌وجود می‌آید، در کلان‌شهر تهران مورد بحث قرار داده‌ام. سه منطقه مورد بررسی‌ام بود، میدان آزادی، میدان انقلاب و منطقه خاک سفید و تعجب می‌کنم در مورد منطقهٔ خاک سفید هم هر آنچه که ما پیشنهاد کرده بودیم در چارچوب

تصمیم ناگهانی دولت-بعد از آن که یک گروه انگلیسی در مورد مواد مخدر به ایران آمد- نادیده گرفته شد.رویش بولدوزر مجدداً به کار گرفته شد. در حالی که پیشنهاد ما برای آن منطقه استفاده از بولدوزر بود نه حاکم کردن بولدوزر برای حل مسائل شهری.

اما در مورد مسائل شهری در کتاب‌های دیگرم به آن پرداخته‌ام.

من در کتاب «اقتصاد سیاسی توسعه» که سال ۸۱منتشر شد، دو-سه فصل را به مسائل شهری اختصاص داده‌ام. دلیل اینکه یافت‌های قدیم شهری از درون خودیروانگیزی می‌کنند و ناسامانی‌ها در شهر رشد می‌کنند و ارتباط شان را با شکل گیری طبقاتی در نظام اجتماعی- اقتصادی نشان دادم.

در کتاب «اقتصاد کاربردی» هم به این مسائل پرداختم. در آنجا روش‌های آماری و اقتصادسنجی را برای کمک به کشف سیستم آورده‌ام. نه اینکه تنها راه حل باشد. پوزیتیویسم می‌تواند کمک‌هایی کند در حوزه‌های معین، ما با تعصب و روش نمی‌کنیم، اما باید آن موارد معین مشخص بشود. به هر حال در مورد ناهنجاری‌های اجتماعی که فرمودید ناشی از کلان شهرها و ورود مدرنیته است که منجر به آسیب‌های اجتماعی فراوان می‌شود. در این مورد من در کتاب «اسیپ‌شناسی اجتماعی» به قدر کافی بحث کرده‌ام. به‌ویژه

آنجا که معضل خودکشی را در یکی از فصل‌های کتاب بررسی کرده‌م. من در این کتاب نگاهی به ناهنجاری‌ها و معضلاتی که منجر به بروز این مسائل می‌شود، داشتم. من در این آثار مثل یک اقتصاددان به جامعه پرداخته‌ام.

در مورد جهانی‌سازی هم در کتاب «دموکراسی در برابر بی‌عدالتی» مطرح شده و کتاب تازه من به عنوان «بست سال تجربه جهانی‌سازی ویرانگرانه در دست چاپ است.

در این کتاب هم بحث من این است که «جهانی‌سازی» پدیده‌ای است تحمیلی که بیشتر توسط امپریالیسم جهانی به

رهبری آمریکا دارد شکل می‌گیرد. بحث من این است این جهانی شدن که آرزوی ماست و عبارت است از همدلی بیشتر،دسته‌دستی‌وشی سطهٔ سرمایه و جهانی‌سازی تحمیلی شده‌است. اینکه کشورها و دولت‌ها از بین می‌روند.آشنه‌ای پیش نیست. دولت‌ها دارند مابینشان را تقسیم می‌دهند و به شکلی درمی‌آیند که خدمتگوار سلطهٔ سرمایه جهانی باشند و این موجودات فقر و آسیب‌های اجتماعی و بی‌کاری جمعی را فراهم می‌آورد. اگر حالا ندرصد جمعیت جهان مثل کوه جنوبی پلنگ‌های برای سلطهٔ سرمایه جهانی شده‌اند، اشتباه هستند. در مقابلش یک میلیارد و چهارصد میلیون نفر انسان زیر دو دلار در روز درآمد دارند و در فقر زندگی می‌کنند و شهتشد میلیون نفر در گرسنگی مطلق به سر می‌برند که شرم‌آور است. در حالی که رهبران جهانی‌سازی و دولت‌ها و کارشناسان فریب خورده با همکاران با این فرآیند، دائماً از بهشت‌های موعود دروغین و کاذب می‌کنند. آنها دارند نامرئی را به نام بازار بر سرنوشته بشر

مسلط می‌کنند. در حالی که به نظر من علم اقتصاد مقدار زیادی مداخله خودمدتانه در امور را ایجاد می‌کند، نه واگذاری همه چیز به اقتصاد. من در این کتاب بورکریه و روش در اقتصاد نوشتم برای اقتصاددان‌های نولیبرال بهترین اقتصاددانان، اقتصاددان مرده است. به خاطر اینکه همه چیز را به نظام بازار واگذار می‌کنند. در

حالی که از نظر ما با روش کارگرگرا بهترین اقتصادان کسی است که بیشترین مداخله را برای رفع فقر و تبعیض و محرومیت‌های علمی و فرهنگی به کار برد.

گویا یک کتاب دیگر هم در دست نوشتن دارید که آن هم در زمینه اقتصاد کاروری است؟

بله. کتاب دیگری در دست نوشتن دارم که کاملاً مثل اقتصاد کاربردی، تکنیکی و در زسته تجزیه و تحلیل چند منظره، است و دانشجویمان و جوانان ما و کارشناسان اجتماعی و اقتصادی به آن نیاز دارند. به‌ویژه، آنکه بدانند محدودیت‌های عملی روش‌های پوزیتیویستی کجاست؟ ما این روش‌ها را دور نینداختیم، ولی به جای آن استفاده می‌کنیم. مانند علم طب که کسی فکر کند با استفاده از میزان الحرارة همه دردها را درمان می‌کند.

من می‌خواستم دیدگاه شما را پرومان ادبیات کارگری هم بدانم
طی بحثی که با چند تن از دوستان داشتم، نظر ما این بود که ادبیات کارگری داریم. این ادبیات کارگری به نظر من یک ژانر ادبی است که این ژانر را نباید محدود کرد که در خانواده‌های کارگران یا در محیط کارخانه‌ها، زحمت‌ها و سختی‌ها را و کندو درآمد و نارسایی‌های بهداشتی را تکرار می‌کند. چون اگر فراتر است تکرار کنیم، باید گورنی را تکرار کنیم. گورنی که نظر من یکی از فقه‌های عظیم ادبیات است ولی متعلق به زمان خودش است. من الان کاربیل کازربا مارکز را جاشتم. گورنی می‌ماند.

به معنی اینکه شما با ادبیات کارگری سر و کار پیدا می‌کنید. با همه‌جایی‌های این ادبیات مانند خود متن و نظم زندگی هم رویرو می‌شوید. به همین خاطر است که به نظر من مارکز به اندازه یک حدیق بزرگ تاریخی با پائولو کوئیلر فاصله دارد. من مارکز را در جایگاه ادبیات برومی و کارگری قرار می‌دهم. مارکز قسه باقی نمی‌کند. از روح باج و پاک افلاطون کمک نمی‌گیرد. بلکه آثارش واکشش آگاهانه است به نیاز جامعه‌ای که برای بیان دردهایش می‌خواهد. آنچه مارکز می‌گوید هیچ اقتصاددانی نمی‌تواند بگوید. فقط یک نویسنده بزرگ است که می‌تواند.

شاملو چیزی را می‌گوید که من در آثارم با اعداد و ارقام بخشش را می‌کنم. ولی آنچه شاملو می‌گوید فقط خودش می‌تواند در شعرش بیان کند. شاملو به حوزه شعر مرومی و کارگری تعلق دارد. من ژانر ادبیات کارگری را تأیید می‌کنم و اینکه ادبی که اقتدر تحول پیدا کرده و از گورنی آمده تارومن رولان و بعد به مارکز می‌رسد و در وطن ما به علی اشرف درویشیان راه پیدا می‌کند و در شعر از تروفا به شاملو در ایران می‌رسد. مطمئن شدم با مطالعه این مسیر این فعالیت‌های هنری در پروتسا یا آن چیزی است که به سوژوئیت انسان‌ها می‌دهد و هنر را پدیدآید. انسان‌های نمی‌تواند بلکه در واکشش اجتماعی است که شکل می‌گیرد.

یعنی این نوع از ادبیات دیگر در حیطه رئالیسم سوسیالیستی جلوه نمی‌کند؟

رئالیسم سوسیالیستی یک الحراف در ادبیات و سوسیالیسم است. برای اینکه رئالیسم سوسیالیستی می‌خواست بود. به نظر من در این مورد لوکاچ به قدر کافی بحث کرده است. را دارای آرزویی برتر بکند که در آن آرزو خود هنرمندان هیچ دشمنی نداشتند. بلکه از واقعیت به این طرف هربران سیاسی آن ادبیاتی خوب بود که فقط آرمان برجسته سوسیالیسم آینده به نظر من که بسیار فاصله دارد با نویسندگان اتحاد شوروی- برای بیان دردهای اجتماعی و نشان دادن خصلت‌های مزورانه سرمایه‌داران، بسیار بسیار مؤثرتر عمل کرده تا نویسندگان وابسته به روسیه.

اما در عین حال نمونه‌هایی داریم که نویسندگان به بهانه فرار از رئالیسم سوسیالیستی به نام آیسرلینگی بورژوازی گرفتار می‌شوند. یعنی خلافت خود در مسیر حمایت از قدرت‌های واقعاً موجود می‌کنند و خودشان را هم غیر سیاسی معرفی می‌کنند در حالی که به بدترین شکل سیاسی‌اند.

ادبیات

کارگری به نظر

ادبی است که

این ژانر را

نباید محدود

کرد

شماره ۱۵۳

بخشنامه ۱۶ آذر ۱۳۸۲

۱۳ آذر ۱۳۸۲

روزنامهٔ **کتاب**

هفته کتاب را در ترویج کتابخوانی مؤثر می‌دانید؟

یک پرسش – سه پاسخ

کوروش صفوی

رضانبادی

اسدالله امیرابی

نمایشگاهی برپای می‌شود و خوانی گسترده می‌شود تا نشانکتابی بپره‌ای از آن بیرون آید. باید آوردگان قلمرو شود و از رنگتان بابت از خدمان کتاب، خبرنگاران و نویسندگان قدرتی شود. اما همه آنها وقتی خوب است که نویسنده بتواند با آن ابراهیم پال نویسنده و ناشر در عرصه وقت سالم آن را عرضه کند. برنامه‌های تبلیغی برای خرید کتاب و تجهیز کتابخانه‌های عمومی و رفع موانع گزینش‌های سابقه‌ای بایستی در صدر اولویت‌ها قرار گیرد. کاهش تصدی‌گری دولت و در کنار آن تضمین فعالیت سالم بخش خصوصی از دیگر مواردی است که به ارتقای سطح کتاب و کتابخوانی کمک می‌کند. باقی را خواننده می‌داند و نویسنده و ناشر، ناشر، سلام!

دکتر کوروش صفوی نویسنده

این درد بی درمان!

سال‌هاست در این کفر کم کتاب درد بی درمانی است؛ هم سنگین است و هم گران و هم جایگز و هم بدقلق. روی میز بگذاردی و بخوانی گردن‌درد می‌گیری. روی تخت دراز کنی و بخوانی چشم‌درد می‌گیری. روی شکم در می‌بینی و بخوانی لذت‌درد می‌گیری. و اگر همه شرایط را هماهنگی و بخوانی سرگرد می‌گیری. با تمامی این اوصاف انگار این درد بی درمان همواره با مااست و انگار هنوز هم در این دنیای دیوانه، زمان کتابخوانی را ازبازی برای ممکن ندانند. فرهنگ می‌دانند.

مراسم هفته کتاب هم برای این است که مشتاق آدم درمندا یاد دردهایشان بیفتند. آدم‌های بی درد هم که همیشه عاقله‌اند زندگی کرده‌اند. از کارش می‌گیرند و انگار نه انگار.

رضانبادی/نمقدا

به هر حال بی‌تأثیر نیست

یک زمانی سارتمی گفت: حرکت، بهای یک مامی در اوضاع اقیانوس تیز در کل نظام ثباتت تأثیر خود را بر جای می‌گذارد. با عطف به چنین باوری، هفته کتاب هم در ترویج کتابخوانی به هر حال تأثیری دارد. در این هفته برخی ناشران و کتابفروشان ها چند درصدی تخفیف به ما می‌دهند. و ما هم لذتی بیش از گذشته دست و دلمان به جیبمان می‌رود و همه جد کتابی می‌خریم - البته برخی از ما- مراسم هم برگزار می‌شود و چند نویسنده و مترجم جوایزی می‌دهیم و کتاب‌هایشان ادبیاتی بیش از پیش فروش می‌رود. شکیانی هم در شهرواد می‌اندازیم و تلویزیون هم ویژه‌برنامه‌ای را تهیه می‌کند - که البته در این مورد شک دارم به اندازه حرکت بده. اما ماهی هم تأثیری داشته باشد. به هر حال مراسم هفته کتاب بی‌تأثیر هم نیست. اما چقدر؟! طعنه‌ها زیاد باید استناد کنیم به همان ماهی معروف سارتم! پرسش بعدی شاید این باشد که چرا مراسم هفته کتاب تأثیر نیندازد در بازار کتاب به جای نمی‌گذارد؟ شاید پاسخ این باشد که هفته کتاب و اقداماتی از این دست فقط یک حلقه از یک زنجیرند. یک مهره در زنجاری دومینوا خوب، واضح است که اگر یک حلقه کم باشد آن اتفاق که باید می‌افتد، نمی‌افتد.

من به شدت از برگزاری مراسم‌مانند مراسم هفته کتاب دفاع می‌کنم. اما اگر نمی‌ام از بیات یک موضوع کوچک و کم اهمیت دیگر است. سال‌ها و شاید هم چند سال است که گرفتار انحطاط فرهنگی بوده‌ایم و همین،

به پول کتاب خریدن داریم و اگر داریم ضرورت آن را

درک نمی‌کنیم و اگر ضرورت آن را هم درک کنیم بعداً باید

برای کتاب خوانندگیمان نوان سنگینی سپاهیم ...

مسأله کوچک و کم اهمیت این است. خانه‌ای بی‌بست

ویران است!

کتاب بی‌ارزش! این همه راه‌پندان شود، با برای چند نمایشگاهه می‌ارزش! دیگر این زمین‌های مرغوب مناسب برج‌سازی و امکانات تفریحی و تجاری عاقلی بیفتند.

بگذاریم از همه اینها که به هر حال دقیقه همه آنهایی که قلم به دست گرفته‌اند تا در این فرصت به کتاب سلامی دوباره کنند طش است. طش هم از قدیم الایام در این ملک در دسر داشته، گاه محبزی و گاه نامهربانی و الی آخر...

هفته کتاب هم فرصتی است که سالی یک بار دست می‌دهد.

اسدالله امیرابی، مترجم، سلامی دوباره کنیم

برای هر صنعتی عیدی است و عید کتابخوان‌ها و کتابفروش‌ها زمانی است که نمایشگاه کتاب برگزار می‌شود یا فصل تعطیلات است و یا مناسبت‌هایی که به نام کتاب رقم می‌خورند. این عید در همه جا هست، اینجا هم. کاری نداریم به چند و چون ماجرا و گنگه‌ها و گنگه‌کاری‌ها از ترویج نامناسب امکانات گرفته تا محبیزی و غیره. کاری هم نداریم که امروز کسانی مدعی متولیان فرهنگ شده‌اند که از بیشترین امکانات آن بهره برده‌اند و حالا که از دفاع قشبه حجره‌های دفتروسیان سیدنا عاقل به ساختمان‌های شبک چندطبقه در مرکز شهر دست یافته‌اند و دکان و دستکامی به هم زده‌اند و اصفافا همه را از مدد همان امکانات به دست آورده‌اند، «مکشان» می‌کنند. بگذاریم از این نکته هم که نمایشگاه کتاب را فرار است به قول سهیل عزیز نسیج‌کننده به جرم آنکه راه مردم را بند می‌آورد. آقا مردم آسایش می‌خوانند، چه معنی دارد برای چهار تا نصفی

نکوت و رو

امیرعباس رضوی: از مسؤ و لان برگزاری روز «کتاب، صنعت و کار»:

می‌توانند مطالعه کنند اگر ...

امیرعباس رضوی، مدیر روابط عمومی برگزاری سازمان صنایع و معادن استان تهران است و یکی از مسئولان روز «کتاب، صنعت و کارگر» گفت: گوی ما را با رضوی درباره برنامه‌های این روز و تأثیر آن بخوانید.

میزان استقبال از کتابخانه‌ها در بعضی از واحدها خیلی خوب است

برنامه‌های اسال شما در هفته کتاب چیست؟ اسال برنامه‌هایمان به تیرج سال گذشته نیست، چون وقت کم بود، ما تنها توانستیم برای ۲۰۰۳ واحد صنعتی فعال در زمینه کتاب و کتابخوانی دعوت‌نامه بفرستیم.

ما توجه به اینکه اسال دومین دوره برگزاری روز «کتاب، صنعت و کارگر» است فکر می‌کنیم که برنامه قبلی تأثیری در اهداف مربوط به هفته کتاب داشته است؟

بله، مؤثر بود.

به چه شکل؟ مثلاً گفته می‌شود هر واحد صنعتی که بتواند در هر زمینه فرهنگی، کاری انجام دهد درصدی از مابایانش بخشیده می‌شود که این مسأله خیلی مهمی است چون وقتی چند درصد از مالیات یک واحد صنعتی به خاطر کارهای فرهنگی‌اش بخشیده شود، خوب خیلی خوب است.

در سال گذشته قرار بود ۲۰۳ طرح اجرا شود که یکی از آنها طرح سید کتاب کارگران بود.

انجام نشد. چرا انجام نشد؟ پیگیری نشد.

یک صندوق هم قرار بود راه بیفتد...

آن هم پیگیری نشد.

دلیل این بی‌گیری نشدن‌ها را توضیح می‌دهید؟ هر طریقی برای عملی شدن بی‌گیری مداوم می‌خواهد. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سال پیش بعد از هفته کتاب دیگر با ما را بیاطمینان داشت. من فکر می‌کنم اگر قرار باشد طرحی عملی شود باید حداقل ماهی یک بار جلسه‌ای برای پیگیری آن برگزار می‌شد. از طرف ارشاد بی‌گیری نشد، از طرف وزارت کار با سازمان صنایع چه طور؟ آنها بی‌گیری کردند؟

نه.

چرا بی‌گیری نمی‌شود؟ اصلاً چرا کارهای فرهنگی در

وزارتخانه‌های ما کم اهمیت است؟

در وزارت صنایع و معادن همه کارها صنعتی است. این

قدر مشکلات کارهای صنعتی زیاد است که دیگر کمتر فرصتی

برای توجه به کارهای فرهنگی پیدا می‌شود، ما در حوزه خودمان

شماره ۱۵۳

پیششبه ۱۶ آذر ۱۳۸۲

کتابخانه خلی
روزنامه صنعتی

۱۴

کشت و کذار

یک میز گرد کوچک و سه صندلی

این روزها شهر کتاب این سینا حال و هوای دیگری دارد. یک میز گرد کوچک سه صندلی، یک طرف شیرینی و یک طرف هم شکلات و البته چای.

این روزها شهر کتاب این سینا شلوغ‌تر از همیشه است و علم شهری به سؤزل این کاتفروشی و همکارانش بیشتر از همیشه خوشحال هستند، البته نه به خاطر فروش بیشتر، بلکه به دلیل حضور شاه‌حافظه‌مدان به کتاب و کتابخوانی و اهلی این حوزه.

دلیل این شادی هفته کتاب است و ابتکار شهر کتاب این‌سینا در دعوت از بزرگانی چون منیر رهایی، پور راسین چلبانلو، حسن اشگرودی، محمدرضا شریعتی یا گل‌اُمی، عیون صلاحی، رضا کایان و… در روزهای مختلف این هفته و دیدار علاقه‌مدان به کتاب و کتابخوانی با آنها.
حیرتی دربارهٔ این اتفاق می‌گویند: سال قبل برنامه قرعه‌کشی از مراسم دانشم که به برندگان کتاب هدیه می‌دادیم و اسامی با دیگر همکاران به این نتیجه رسیدیم که کار متفاوتی انجام دهید. حیرتی فکر می‌کند هر اتفاقی که باعث شود تا مردم به کاتفروش بیایند حتی کتاب هم نخرند، بسیار خوب است.

این کاتفروش در اولین روز برنامه هایش میزبان احمد پژمان، به‌الدین خرمشاهی و حامی بود.
رومان آهنگساز، پور راسین و ادراکر اقبال ختانی روی آب به خاطر نیاوریم، موسیقی متن فیلم هنریشه و اطفال و آموزش نگه‌دایم، او که برنامه‌های هفته کتاب اطلاع‌بخشانی نهاره این روزها فقط به کتاب‌های موسیقی و کامیون می‌پردازد و هر از چند گاهی هم شاهنامه و تاریخ ایران می‌خواند، عده‌ای مشتاقانه منتظر آمدن استاد به‌الدین خرمشاهی هستند.
صمیمی، مهربان، با همه حال و احوالی می‌کند و پشت میز می‌نشیند، ادر آملی بر تاریخ قرآن نوشته و میگردیل به ترجمه خرمشاهی آخرین کتاب اوست که در اولین روز هفته کتاب آمده است. و همراه خود برای معرفی آورده است.

شهر کتاب این‌سینا به مناسبت هفته کتاب پنج درصد تخفیف می‌دهد و مسز ولادت امبولاند در آینده چنین برنامه‌هایی به صورت منظم برگزار شود اگر چه سابق بر این شاه‌حضور کتابی چون *میز علمی*، *گلی املی* و *خرمشاهی* بوده‌اند.

برنامه‌های شهر کتاب این‌سینا تا جمعه ۲۱ آذر ادامه دارد و دیدار با اهل علم و هنرمندان مهمان از ساعت ۱۶ تا ۱۹ است، البته اگر رقیبه نویسنده‌ای با هنرمندی نیا مدگلگوشود و غیبت آنها را با دققی ندانید، نویسنده‌گی و هنرمندی است و هزار و یک دغدغه و مشغله و گرفتاری رو…

آموزش و پرورش کتاب‌های الکترونیکی تولید می‌کند

فناوری اطلاعات و ارتباطات، ابتکار مهم پیشرفت کیفی و کمی آموزش و پرورش است.
عفت عباسی معاون برنامه‌ریزی و منابع انسانی آموزش و پرورش ضمن اعلام

این مطلب از ۳۰ مرکز تربیت معلم در سطح کشور به عنوان مراکز آموزش نیروی انسانی یاد کرد و گفت: در این مراکز با استفاده از تکنولوژی روز، به معلمان آموزش‌های جدید، فناوری اطلاعات داده می‌شود.

وی تصریح کرد، آموزش تعدادی از معلمان برای تولید محتوای کتاب‌های الکترونیکی یکی از پروژه‌های آموزش و پرورش در سال جاری است.

معاون برنامه‌ریزی و منابع انسانی آموزش و پرورش، IT (کنترل اطلاعات) و ICT (فناوری اطلاعات) را از راهکارهای اساسی بهبود کیفیت آموزش دانست و اظهار داشت: در حوزه AT و ICT می‌تواند مکمل یکدیگر باشند.

وی افزود: معلمان باید آنگونه استفاده‌از این فناوری یادافته باشند و آن را خطری برای امنیت شغلی خود تلقی نکنند. به گفته وی، این آموزش، سرعت یادگیری را افزایش داده و منجر به تسهیل یادگیری می‌شود و به این ترتیب اطلاعات در خدمت آموزش قرار می‌گیرد.

کتابی و یادی و نامی

در مراسم بزرگداشت هفتمین سالگرد فوت کارگردان بنام، علی حائمی، کتاب معرفی نقد فیلم‌های علی حائمی، نوشته غلام حیدری به نمایش گذاشته شد.

این کتاب که چند سال پیش به وسیله دفتر پژوهش‌های فرهنگی منتشر شده بود، با استقبال قابل توجهی مواجه شد و کلیه آثار در این بزرگداشت به فروش رسید. در این مراسم که روز گذشته در خانه هنرمندان برپا شد بسیاری از هنرمندان و هنردوستان حضور داشتند و خیل عظیمی از جمعیت و دوستداران علی حائمی به ناچار پشت درهای بسته ماندند. اما نهایتاً با مدیریت خوب بهروز فریب‌پور (کارگردان و مدیرخانه هنرمندان) برخی توانستند مراسم را از طریق تلویزیون‌های موجود در سالن دنبال کنند.

آبدین آغداشلو، مرتضی ممیز، محمود کلاری و امید روحانی از جمله سخنران بزرگداشت علی حائمی بودند که هر کدام با محوریت قرار دادن موضوعی خاصی در ارتباط با علی حائمی روی سن حاضر می‌شدند.

مرتضی ممیز (گرافیست) دربارهٔ ثبت و ضبط آثار حائمی گفت: یکی از مسائلی که در مملکت ما به دست فراموشی سپرده شده، به‌تحریر درآوردن مسائل مربوط به هنرمندان است، اگرچه در سینما تعداد زیادی منتقد داریم اما اشکال عمده نوشته‌های آنها، کلی بودنشان است، به‌حرفال اگر دربارهٔ حائمی

بهیارعلی حائمی

یادداشت نوشته و کتاب‌هایی منتشر شده، او و آثارش در تاریخ مملکت ما ماندگار می‌شوند.»

امید روحانی نویسنده و منتقد سینما نیز که همواره به عنوان مشاور روحوعالی حائمی در کنار او حضور داشته است دربارهٔ سینمای حائمی توضیح داد: سینمای زنده‌یاد حائمی همیشه با سوء تفاهم روبرو بوده است. هرچند مردم از فیلم‌های او استقبال می‌کردند، اما همیشه منتقدان نسبت به آن موضع‌گیری داشتند. حائمی را مهمتر کردند به اینکه قصه گفتن بلد نیست و خط دراماتیک واردست روایت نمی‌کند. اما او همیشه می‌گوشید با استفاده از ابزار سینما و این تکنولوژی، یک روش خاص قصه‌گویی ایرانی ابداع کند.»

احمد پورنجانی، محمدعلی زیم، جمشید مشایخی، جمشید لایق، اصغر بیجاره، ملک جهان خرافی، اکبر زنجابپور، مجید یزداغری، مریم معترف، داریوش اسدزاده و… از حاضران در بزرگداشت علی حائمی بودند.

اینجا و آنجا

درخواست اتحادیه ناشران برای تدوین آیین‌نامه طرح نمایشگاه‌های کتاب مدارس
اتحادیه ناشران خواهان شفافیت در طرح برگزاری نمایشگاه‌های کتاب در مدارس است که این شفافیت تاکنون حاصل نشده است.
امام‌ابودایم بزودی این کار انجام گیرد.
حسن کیابیان سخنگوی اتحادیه ناشران در گفت‌وگوی اختصاصی با خبرنگار کتاب هفته با بیان این مطلب گفت: اتحادیه ناشران سال گذشته با ارسال نامه‌ای به وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی خواستار تدوین آیین‌نامه‌ای برای شفافیت در طرح برگزاری ۲۵ هزار نمایشگاه کتاب شد تا انتخاب کتاب‌ها براساس آیین‌نامه صورت گیرد و عنوان‌های کتاب‌ها، اسامی ناشران و تعداد کتاب‌ها اعلام شود که تاکنون این امر تحقق نیافته اما امام‌ابودایم در آینده نزدیک شفافیت این طرح حاصل شود.

کیابیان درباره حضور نماینده اتحادیه ناشران در این طرح افزود: مؤسسه ستادی تربیت به دنبال نامه سال گذشته با ارسال نامه‌ای از نماینده ما دعوت کرد و ما برای نشان دادن حسن‌نیت خود نماینده‌ای را برای همکاری معرفی کردیم اما به هر دلیلی نماینده اتحادیه ناشران نظارت بدون دخالت و به‌چندان مؤثری نداشته است.

۶۴۰ کارگاه شعر و قصه

در یازدهمین دوره هفته کتاب برنامه‌های قصه‌گویی، شعرخوانی و داستان‌نویسی در بیش از ۶۴۰ مرکز فرهنگی «هنری سراسر کشور برگزار می‌شود.

این برنامه‌ها از سوی کارشناسان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در نقاط مختلف کشورمان برگزار می‌شود.

در این برنامه‌ها، کودکان و نوجوانان ایرانی می‌توانند، علاوه بر حضور در کارگاه‌های داستان‌نویسی و شعر به فرانت نوشته‌ها و سروده‌های خود برای دیگران بپردازند.

کوتاه

مرکزگشت محمد صالح صابریگیلانی

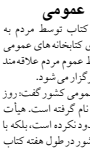
محمد صالح صابریگیلانی از غل‌سرایان برجسته گیلان درگذشت.
پیکر آن مرحوم باحضور علاقه‌مدان به فرهنگ و هنر در رشت تسبیح و دروای سلیمان داراب این شهر به خاک سپرده شد.

تجلیل ازتسارالله‌میرمائی

مجلس تجلیل از مصطفی‌الله شاعر معاصر، در شهرستان کازرون روزگانهٔ این شاعر برگزار شد.
تسارالله مردانی که در سال ۱۳۲۶ در کازرون متولد شده است، علاوه بر فعالیت‌های گسترده فرهنگی و ادبی عضو شورای مرکزی جهتی حافظ شناسی و سرپرست انجمن ادبی شاعران انقلاب اسلامی ایران است.گفتنی است در حاشیه این مجلس، نمایشگاهی از آثار مردانی نیز برپا بود.

توضیح و پوشش

در مصاحبه مندرج در شماره دیروز کتاب هفته با مدیرعامل محترم مؤسسه ستادی تربیت، اشاره‌ای آمده بود که به نوعی شده بود از «برخی» معذون محترم آموزش و پرورش کلاه‌های دوستانه خود، اما ظاهراً باعث سوءتفاهم شد و اتفاق جناب آقای خرمسردو را برانگیخت.کتاب هفته ضمن درخواست از همه مدیران دستگاهها از جمله وزارت آموزش و پرورش که همکاری بیشتری باشرایات داشته باشند، پیوسته ۲۵ هزار نمایشگاه در مدارس مستند و قطعاً فعالیت‌های نامحتمل شده‌اند از همه عزیزان و مدیرعامل محترم مؤسسه ستادی تربیت پوشش می‌گیرد هر چند هیچ قصد و عمدی در کار نبوده است.

شکایت انجمن نویسندگان کود و نوجوان

خبرگزاری فارس خراف انجمن نویسندگان کود و نوجوان از وزارت امور اقتصادی و دارایی، به دلیل کردن ننهان به مصوبه مجلس و شورای نگهبان دربارهٔ حذف مالیات از نویسندگان کود، به مراجع قضایی شکایت می‌کند.

سرهانگ کتاب دانش آموزان قزوین

معاون امورپرورش و تربیت سهران آموزش و پرورش قزوین گفته است که سرهان کتاب، به ازای هرشش آموز در کتابخانه‌های مدارس استان ۳۹۸ جلد است. براساس آمارهای موجود درمدارس استان قزوین ۲۱۴ باب کتابخانه وجود دارد که در آنها بیش از ۹۰۰ هزار جلد کتاب قرار گرفته است.

شماره۱۵۳
بخشیه ۱۶ آذر ۱۳۸۲
کتابخانه
روزگانه کتاب

دکتر علی اصغر فانی:

سرانه کتاب برای هر دانش آموز ۶ برابر شده است

ترویج کند که تا حدی موفق بوده است. به طور مثال در ارزشیابی از دانش آموزان چند نمره ای به پژوهش اختصاص یافته است تا دانش آموزان علاوه بر کتاب های درسی به کتاب های دیگری نیز مراجعه کنند و این قبیل فعالیت‌ها در آموزش و پرورش توانسته اهمیت کتابخوانی را در بین دانش آموزان تقویت کند.

حسابست کتکوز باعث می شود دانش آموزان به کتاب های درسی روی آورند و در دوره ای که می توانند فرهنگ مطالعه را یاد بگیرند، به مطالعه کتاب های درسی می گذرانند.ویس از ورود به دانشگاه هم کمتر به کتابخوانی علاقه نشان می دهند.

آیا در کنار کتاب‌های درسی می‌توان برنامه‌ای گذاشت تا فضا برای مطالعه کتاب‌های غیر درسی فراهم شود؟

تلاش ما بر این است که دانش آموزان دوره ابتدایی و راهنمایی به کتابخوانی عادت کنند. در دوره متوسطه هم در سال‌های اخیر درسی در جهت تحقق این هدف پیش‌بینی شده است. از جمله درسه پرورشی که دانش آموزش را تقویت می کند.

تألیف فعالیت‌هایی غیر از فعالیت‌های آموزشی و درسی داشته باشد. آموزش حقوق،مهارت‌های زندگی و درس گفت‌وگویی تمدن‌ها است.مقصود اخیر شورای عالی آموزش و پرورش مبنی براینکه وزارت آموزش و پرورش می‌تواند تألیف‌های زیر درس یا دروسی راه عنوان دروس انتخابی تعریف کند تا با تطبیق در نظام آموزشی ایجاد شود.تیز در این راستاست. از این مقصود، می‌توان در ترویج امر کتاب و کتابخوانی استفاده کرد. همچنین، کمپین‌ها آموزش و تحقیقات مجلس و آموزش و پرورش و سازمان سنجش، کمیته‌های تشکیلی دادگداری و تجدیدنظر در روش برگزاری کنکور هم اقداماتی را آغاز کردند. که در آینده به تقویت مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.امیداریم تحول در برگزاری روش کنکور از یک طرف و تقویت فعالیت‌های کتابخوانی ویژه‌یوش و تحقیق

آموزش و پرورش روش هایی را برای تشویق دانش آموزان به امر کتابخوانی از جمله مسابقات پژوهشی و مسأله یابی و تلاش برای حل مسأله از اهدافی جدی است که آموزش و پرورش دنبال می کند و بدین‌هی است که حرکت جدی ما همزمان با تجهیز کتابخانه ها در جهت تشویق دانش آموزان به کتابخوانی صورت می گیرد.

شما از اینکه کتابخوانی در نسل جدید خیلی کم رنگ است، چه تصویری دارید؟
به اعتقاد من باید به کتابخوانی پیش از پیش توجه شود. البته آموزش و پرورش در سال‌های اخیر در قالب فعالیت‌های مختلف تلاش کرده تا کتابخوانی را در بین دانش آموزان

تاکید بر نقش دانش آموزان مؤلف

امیدواریم با اختصاص تسهیلاتی برای حمایت از آثار دانش آموزان مؤلف، زمینه تدارک این حرکت‌ها از سوی دانش آموزان فراهم شود.
محمدعلی شعاعی معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در گفت وگو با خبرنگار کتاب هفته با بیان این مطلب گفت:برای ۲۵ هزار نمایشگاه کتاب در ۲۵ هزار مدرسه و تجهیز کتابخانه‌های ۵هزار دبیرستان مهم‌ترین اتفاق یازدهمین دوره هفته کتاب است.

شعاعی در ادامه با تأکید بر همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و آموزش و پرورش افزود:وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در جهت تجهیز کتابخانه‌ها، برنامه ریزی و تأمین اعتبارات مشارکت داشته و در زمینه‌های ارتباط با حوزه نشر و تأمین کتاب‌های مورد نیاز نمایشگاه‌ها و کتابخانه‌های مدارس نقش مؤثر و مستقیم داشته است. وی درباره دیگر همکاری‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و آموزش و پرورش گفت: با آموزش کتابداری به دانش آموزان می توان مدیریت و اداره کتابخانه‌ها را به آنها واگذار کرد تا در این زمینه مشارکت فعال داشته باشند.

شعاعی در پاسخ به این سؤال که آیا همکاری دیگری هم در آینده با وزارت آموزش و پرورش خواهند داشت گفت: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آمادگی همکاری در تمام برنامه‌های آموزش و پرورش را دارد و بر اساس این همکاری در نمایشگاه بین‌المللی کتاب سال آینده آثار دانش آموزان مؤلف معرفی و عرضه خواهد شد.

شعاعی در پایان با اشاره به رشد آمار کتاب‌های موجود در کتابخانه‌های مدارس گفت: ما در ابتدای راه هستیم اما وقتی که کتابخانه‌های مدارس تکمیل شده، به طوری که کتابخانه و کتابخوانی، یکی از عنوان‌های درسی شود، می‌توان حرکت‌های دیگری را مانند طرح کتابخوانی در کلاس پیش‌بینی کرد.

ترویج فرهنگ مطالعه و کتابخوانی در بین دانش آموزان در سال‌های اخیر از سوی مسئولان فرهنگی و آموزشی کشور مورد توجه قرار گرفته و وزارت آموزش و پرورش نیز در سال‌های اخیر فعالیت‌هایی را در این جهت آغاز کرده است.
اسال همزمان با اولین روز هفته کتاب، ۲۵ هزار نمایشگاه کتاب در ۲۵ هزار مدرسه افتتاح شد. در خصوص برپایی این نمایشگاه‌ها و ترویج کتابخوانی در بین دانش آموزان با دکتر علی اصغر فانی معاون آموزش و پرورش گفت‌وگو کرده‌ایم.
هدف از برگزاری ۲۵ هزار نمایشگاه در ۲۵ هزار مدرسه چیست؟

حرکت نمایشگاه‌های کتاب در مدارس چند سالی است که با هدف آشنایی بیشتر دانش آموزان با آخرین تازه‌های نشر و تقویت روحیه کتابخوانی در بین دانش آموزان برگزار می‌شود. در سال گذشته ۱۰ هزار نمایشگاه در ۱۰ هزار مدرسه برپا شد. اما امسال به مناسبت بیست و پنجمین سال پیروزی انقلاب اسلامی ۲۵ هزار نمایشگاه را در ۲۵ هزار مدرسه برگزار می‌کنیم. البته حرکتی که در چند سال اخیر در توسعه کتابخانه‌های مدارس انجام شده وضعیت ما را تغییر داده است.

این تغییر چه چ شکل است؟

اگر بررسی کنیم می‌بینم در سال تحصیلی ۷۶-۷۵ سرانه کتاب در مدارس به ازای هر دانش آموز یک کتاب در کتابخانه بوده و الان در دوره متوسطه این سرانه به ۵٫۸ رسیده است که بلنکر تأثیر آن را کار مدارس است.

فکر می‌کنید که استانداران این سرانه چقدر است و ما چقدر با استاندارده جهانی فاصله داریم؟

الته نمی‌توان حدی مشخص برای این استاندارده مشخص کرد و باید در سال‌های آینده در عین اینکه این سرانه افزایش می‌دهیم در مورد هر کزن کتاب‌ها، کیفی کردن محتوای کتاب کتابخانه‌ها و از همه مهمتر ترویج فرهنگ کتابخوانی اقداماتی انجام دهیم.

از دیگر جاهای مناسب آموزش و پرورش در ارتباط با موضوع کتابخوانی بگویند؟

تشویق و پرورش روش هایی را برای تشویق دانش آموزان به امر کتابخوانی از جمله مسابقات پژوهشی و مسأله یابی و تلاش برای حل مسأله از اهدافی جدی است که آموزش و پرورش دنبال می کند و بدین‌هی است که حرکت جدی ما همزمان با تجهیز کتابخانه ها در جهت تشویق دانش آموزان به کتابخوانی صورت می گیرد.

شما از اینکه کتابخوانی پیش از پیش توجه شود. تصویری دارید؟
به اعتقاد من باید به کتابخوانی پیش از پیش توجه شود. البته آموزش و پرورش در سال‌های اخیر در قالب فعالیت‌های مختلف تلاش کرده تا کتابخوانی را در بین دانش آموزان

تجییز ۵ هزار کتابخانه

وبرگزاری ۲۵ هزار نمایشگاه

یازدهمین دوره هفته کتاب، همزمان با افتتاح ۲۵۰۰۰ نمایشگاه در ۲۵۰۰۰ مدرسه در سراسر کشور با حضور محمدعلی شعاعی، معاون فرهنگی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و علی اصغر فانی معاون آموزش و پرورش نظری و مهارتی وزارت آموزش و پرورش در دبیرستان شهید کمال تهران آغاز شد.

در این مراسم شعاعی پس از اظهار خوشحالی نسبت به شروع هفته کتاب در یکی از مدارس با توجه به جایگاه بنیادین مدرسه در ترویج کتابخوانی گفت: امروز شاهد حرکتی با ارزش هستیم که نتیجه همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت آموزش و پرورش است و آن تجهیز ۵ هزار کتابخانه و برگزاری ۲۵ هزار نمایشگاه کتاب در مدارس کشور است. شعاعی در بخش دیگری از سخنانش گفت: با توجه به شرایط امروز جهان، نیازمند انسان‌هایی هستیم که بتوانند مسؤولیت‌های مهم و بزرگی را در شرایط سخت به عهده بگیرند. شعاعی تنها راه ایجاد چنین موقعیتی را استفاده از تجارب گذشتگان و مطالعه کتاب دانست.

او در ادامه صحبت‌هایش به رابطه نزدیک بین کتاب و کتابخوانی با عمق افکار انسان‌ها اشاره کرد و درباره

ویژگی کتابخانه‌ها اظهار داشت: فضای کتابخانه برخلاف فضای کلاس که فقط محیط درس و تدریس است، فضایی صمیمی و همراه با آنس است که در آنجا می‌توان کتاب را به عنوان یک وسیله تجربه‌اندوزی مورد استفاده قرار داد.

شعاعی در بخشی از سخنانش درباره امکان مشارکت دانش آموزان در اداره کتابخانه‌ها گفت: بروی شاهد آن خواهیم بود که دانش آموزان در اداره کتابخانه مشارکت داشته باشند که این اتفاق تجربه‌ای مدیریتی و اجتماعی را به همراه خواهد داشت. او در نهایت درک نیازهای دانش آموزان و انتقال آن به جامعه نشر را وظیفه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دانست.

فانی یکی دیگر از سخنرانان مراسم افتتاحیه یازدهمین دوره هفته کتاب با بیان این مطلب که امسال شاهد ششمین دوره برپایی نمایشگاه کتاب در مدارس هستیم گفت: برپایی ۲۵ هزار نمایشگاه در ۲۵ هزار مدرسه همزمان با بیست و پنجمین سالگرد انقلاب اسلامی حرکت بسیار بزرگی است. معاون وزارت آموزش و پرورش اظهار داشت: در اولین سال برپایی این نمایشگاه سرانه کتاب برای هر دانش آموز یک جلد بود و امسال سرانه کتاب برای هر دانش آموز ۵٫۸ است که پیشرفت قابل ملاحظه‌ای است.

فانی با اشاره به اینکه در نمایشگاه‌های کتاب سال‌های گذشته تنها فرقه معلمان مؤلف داشته‌ایم گفت: از سال آینده در کنار فرهنگیان، شاهد حضور دانش آموزان مؤلف نیز خواهیم بود.

فانی ضمن اشاره به این موضوع که یونسکو به دنبال پرورش روحیه پژوهش، افتخار، مسأله‌یابی و حل مسأله بین دانش آموزان است، تأکید کرد: ترویج فرهنگ کتابخوانی و تجهیز کتابخانه‌ها، زمینه‌ساز ترویج روحیه پژوهش در دانش آموزان می‌شود.

در پایان این مراسم کتابخانه دبیرستان شهید کمال با تعداد زیادی کتاب‌های جدید توسط شعاعی افتتاح شد.